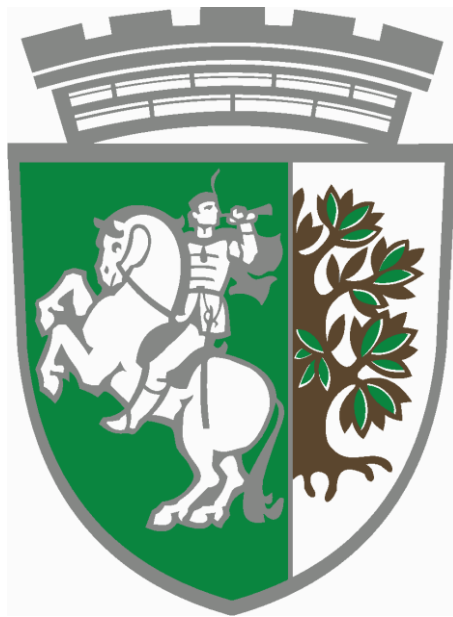

УТВЪРДИЛ:

СТЕФАН РАДЕВ

КМЕТ НА ОБЩИНА СЛИВЕН

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ НА ОБЩИНА СЛИВЕН

**ЗА РАВЕНСТВО, ПРИОБЩАВАНЕ И
УЧАСТИЕ НА РОМИТЕ**

2021 – 2023 г.

**Сливен
2022**

СЪДЪРЖАНИЕ

Въведение.....	3
1. Актуално състояние на ромската общност в община Сливен.....	3
2. Приоритет образование и обучение.....	5
3. Приоритет здравеопазване.....	10
4. Жилищни условия.....	19
5. Приоритет заетост.....	21
6. Върховенство на закона и недискриминация.....	23
7. Култура и медии.....	26
8. Планирани дейности за изпълнение на плана за периода 2021-2023г. ...	29
9. Очаквани резултати от реализацията на Общинския план за действие ..	60
10. Мониторинг на изпълнението	60
Заключение	61

ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящият План за действие на Община Сливен за равенство, приобщаване и участие на ромите 2021 – 2023, наричан по-нататък План за действие, е неразделна част от Областната стратегия за равенство, приобщаване и участие на ромите на област Сливен 2021-2030. Планът за действие се основава на приоритетите, формулирани в Национална стратегия на Република България за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021-2030) и Плана за действие за изпълнение на Националната стратегия. Планът за действие концентрира усилията на отговорни институции и неправителствения сектор на местно ниво да планират и реализират конкретни цели и дейности насочени към изпълнение политиките за приобщаване на ромите и на други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация на територията на община Сливен. Разработен е чрез интегриран подход, при който въз основа на дефинирани национални приоритети са планирани мерки и обединени ресурси за разрешаване на идентифицирани проблеми и удовлетворяване потребности на специфични уязвими групи от населението на общината.

В съответствие с Плана за действие за изпълнение на Национална стратегия на Република България за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021-2030) настоящият план обхваща следните приоритетни области на действие:

- Образование и обучение
- Здравеопазване
- Жилищни условия
- Заетост
- Върховенство на закона и недискриминация
- Култура и медии.

Настоящият план за действие задава конкретни насоки за изпълнение на местно ниво на интеграционни политики, насочени към граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация на територията на общината, като се цели повишаване тяхното благосъстояние, създаване на условия за включването им във форми на обществения, икономическия, културния и политическия живот, както и подпомагане процеса на развитие на Община Сливен.

Планът за действие е разработен от работна група, сформирана със заповед на Кмета на Община Сливен, в която са включени експерти от администрацията и представители на НПО и е отворен документ, който подлежи на допълване и актуализиране.

1. АКТУАЛНО СЪСТОЯНИЕ НА РОМСКАТА ОБЩНОСТ В ОБЩИНА СЛИВЕН

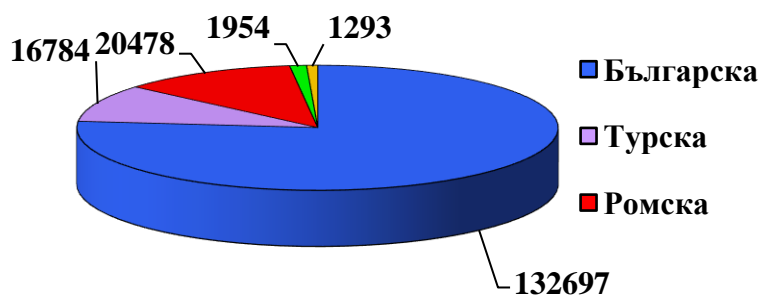
Община Сливен е най-голямата по територия и брой жители община на територията на област Сливен. Според официалните данни от проведеното през 2021 г. преброяване на населението и жилищния фонд в Република България населението на Област Сливен възлиза на 180 058 души. Населението на община Сливен е 115 241 души. Сред другите общини от областта с относително по-голям брой население е Нова Загора (34 041 души), а общините Котел (17 654 души) и Твърдица (13 122 души) са с най-малък брой.

В административния център – гр. Сливен, живее 72.66% /83 740 души/ от населението на общината.

Област/ общини	Общо			В градовете	В селата
	Към 31.12.2021	Към 31.12.2020	Към 31.12.2019	Към 31.12.2021	Към 31.12.2021
обл. Сливен	180 058	182551	184119	117 394	62 664
Котел	17 654	17887	17980	4 924	12 730
Н. Загора	34 041	34758	35290	19 562	14 479
Сливен	115 241	116666	117579	83 740	31 501
Твърдица	13 122	13240	13270	9 168	3 954

Източник: НСИ

Населението на област Сливен се характеризира с многообразния си етнически състав: българи, роми, турци и др., като делът на малцинствата значително превишава този за страната: 22,6% срещу 14,4%¹. От отговорилите на въпроса за самоопределяне общо 173 206 души, 132 697 души (76,6%) се самоопределят като българи, 20 478 (11,8%) - като роми, 16 784 (9,7%) – като турци, 1 954 (1,1%) – като други. Затова като цяло област Сливен може да се смята за типичен район на концентрация на етнически малцинства.

Източник: НСИ

По експертни наблюдения реалният брой на ромите в община Сливен е доста по-висок от статистическите данни, тъй като при преброяването на населението хората имат право сами да определят етническата си принадлежност или да не посочат такава, както и поради факта, че част от ромското население се самоопределя като българи, турци и др.

Независимо от конкретиката на цифрите, всички изследвания на национално и местно ниво налагат извода, че като цяло община Сливен може да се счита за типичен район на концентрация на етнически малцинства, като делът им значително превишава този за страната.

Най-уязвимата етническа общност в общината е ромската. Представителите на тази малцинствена общност, като цяло са с много ниски нива на грамотност и слабо владеене на български език. Нивото на образование и квалификация в тази общност, като цяло, не е конкурентно в условия на пазара на труда. В значителна степен високите нива на безработица в общината се дължат на високия процент трайно безработни от ромски произход, макар и официалните данни да не отчитат този признак.

¹ Данните за етническата структура са за лицата, отговорили на доброволния въпрос за самоопределяне по етническа група по време на Преброяване на населението и жилищния фонд в Република България 2011. В съответствие с проекта на Национална статистическа програма, първи окончателни данни от Преброяване 2021 ще бъдат представени и публикувани след 1 октомври 2022 година.

По информация на Дирекция „Бюро по труда“ Сливен (ДБТ) към 31.08.2021 г. броят на регистрираните безработни лица е 2 582, а лицата от ромски произход в община Сливен са 1 087 души. Броят на безработните младежи до 29 г. от ромски произход е 218 души, което съставлява 20,05 % от всички регистрирани роми в общината. Регистрираните безработни младежи в ДБТ Сливен са 389. Делът на безработните младежи от ромски произход спрямо всички регистрирани безработни младежи е 56,04%.

Анализите на безработицата показват, че в образователната структура на безработните в област Сливен преобладават лицата с основно и по-ниско образование и без професионална квалификация, а липсата на образование и професия, както и ниската квалификация, са бариери пред заетостта. Към 31.08.2021 г. общият брой на безработните лица с основно и по-ниско образование е 1614 души и представляват 62,5% от безработните в общината. По информация на дирекциите „Бюро по труда“ около 95% от регистрираните лица от ромски произход са с основно и по-ниско образование.

В групата на ромите влизат значителен брой социално изолирани лица, при които са налице различни фактори, подкрепящи бедността – ранно отпадане от училище, което води до ниска степен на образование и квалификация, трайна безработица и липса на трудови навици за част от тях, ограничени възможности за заетост, лоши битови условия, липса на достатъчен достъп до здравни, социални и образователни услуги.

В тази група попадат семейства в неравностойно положение, чиито деца с голяма вероятност ще повторят модела на социална изолация на своите родители. За да се наруши процеса на цикличност е необходима комплексна интервенция насочена срещу бедността като многоаспектно явление, която да подпомогне семействата за осигуряване на условия за социално включване и развитие на своите деца.

Пряка последица от състоянието на бедност и особено това при децата е нарушаване на техните права и значително ограничаване на възможностите за бъдещо развитие. Същевременно, нарушаването на основни права на децата по различни причини е предпоставка за бедност и проява на различни форми на дискриминация.

Обособените ромски квартали в селищата на общината са райони със структурна бедност и голям относителен дял на деца, семейства и хора в риск: трайно безработни с ниска степен на образование и професионална квалификация; непълнолетни майки; деца в риск от отпадане от училище; деца, настанени в институции; необразовани млади хора; многодетни и непълни семейства. Акумулирането на икономически, образователни и етнокултурни рискови фактори оказва най-силно влияние, когато семейството живее в изолация в рамките на обособена компактна малцинствена група и изисква интегриран и многостранен подход за траен успех в решаването на проблемите.

В тези общности се възпроизвеждат и определени стереотипи (ранни бракове, ранна раждаемост, висока степен на миграция, липса на уседналост, комуникацията в семейството и общността се осъществява на език, различен от български). Всичко това често води до различни модели на социално изключване на хора от тази етническа група и особено на децата. Те или въобще не посещават училище или отпадат твърде рано от учебния процес, преди да са завършили определена образователна степен. Често тези деца са обект и на дискриминация, която остава скрита. Немалък е процента от тези деца, които по различни причини се настаняват в специализирани институции.

2. ПРИОРИТЕТ ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ

Ниското равнище на образование е един от основните фактори, определящи бедността, социалната изолация и невъзможността за реализиране на пазара на труда. С оглед на това, основен подход за превенция на бедността и социалната изолация остава увеличаването на инвестициите в образованието. Специални усилия трябва да бъдат положени за развиване и разширяване на възможностите за учене през целия живот. Друго

основно предизвикателство е обвързването на изискванията на пазара на труда с обучението на квалифицираните специалисти, които имат не само професионална, но и общообразователна подготовка.

Към момента на разработване на Планът за действие, все още не са оповестени данните от проведеното през 2021 година преброяване на населението в община Сливен.

По отношение етническата структура на населението, статистиката от Преброяване 2011 сочи, че населението от ромски произход в община Сливен на 7 и повече навършени години е 9 837 души, като в това число са включени и 120 деца на 7 г. възраст, които не са тръгнали на училище. По отношение образователната структура на самоопределилите се като роми се отчита най-висок дял на завършилите начално образование – 30.2 % /2 937 души/ от ромското население над 7 г. и на роми с незавършено начално образование – около 25.2 % или 2 446 души. Със средно образование са едва около 4.7 % от ромите – 453 души. Тревожен е фактът че 16.4 % /1590 души/ от ромите в общината никога не са посещавали училище.

Таблица: население на 7 и повече навършени години по етническа група и степен на завършено образование /по данни на ТСБ Сливен/

Община Сливен Етническа група	Общо	Степен на завършено образование					Никога не посещавал и училище	Дете
		висше	средно	основно	начално	незавършено начално		
<i>Отговорили</i>	99714	16845	41323	23490	9115	6190	2489	262
Българска	84099	16277	39168	19431	5269	3126	703	125
Турска	3891	163	932	1507	795	358	123	13
Ромска	9837	33	453	2258	2937	2446	1590	120
Друга	1458	345	681	229	95	45	63	-
Не се самоопределят	429	27	89	65	19	215	10	4
<i>Неотговорили</i>	15194	1071	4024	3615	2777	2611	999	97

Гарантирането на равен достъп до качествено образование за всяко дете е възможно чрез интегриране на система от мерки, насочени от една страна към повишаване нивото на образователния процес, а от друга – към по-пълно обхващане на децата и учениците в задължителната предучилищна и училищна възраст в детските градини и училищата. Осъществена е оптимизация на училищната мрежа в съответствие с демографските и социално-икономически промени в общината, с цел осигуряване възможност на всяко дете да получи съизмеримо по качество образование и повишаване ефективността на публичните разходи. С утвърдената общинска мрежа на детски градини, училища и обслужващи звена се удовлетворяват интересите на ученици и родители.

Към настоящия момент на територията на община Сливен функционира:

- 28 детски градини, от които 14 в гр. Сливен и 14 в населените места в общината /една от които е и средищна/.
- Училища:
 - неспециализирани: 2 начални училища; 21 основни /8 средищни, две от които са и защитени/; 5 средни; 9 гимназии /3 профилирани и 6 професионални/;
 - специализирани: Спортно училище и Национална художествена гимназия.

- Обслужващи звена:
 - Център за подкрепа за личностно развитие - Детски комплекс – Сливен (ЦПЛР-ДК-Сливен);
 - Център за подкрепа за личностно развитие – център за кариерно ориентиране – Сливен (ЦПЛР-ЦКО-Сливен);
 - Център за специална образователна подкрепа „Д-р Власаки Шуманов” - гр. Сливен (ЦСОП „Д-р Власаки Шуманов”);
 - Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование – Област Сливен (РЦПППО-Сливен).
 - Център за подкрепа за личностно развитие - Астрономическа обсерватория „Д-р Петър Берон“ (в сградата на СУ „Йордан Йовков“)

Финансирането на детските градини се осъществява от държавния и от общинския бюджети. Децата и учениците са един от основните приоритети на общинската администрация, затова и общинските разходи за детска грижа нарастват постепенно. Тази тенденция следва да бъде запазена и в бъдеще, като същевременно тя е обоснована и със стабилизирането на демографските фактори на местно ниво. Едновременно с това през последните години Община Сливен поэтапно осъществява обновяване и модернизирание на материално-техническата база със средства от общинския и държавния бюджет и чрез европейски програми и проекти.

На средищните училища са предоставени училищни автобуси за обезпечаване транспорта на децата и учениците, подлежащи на задължително обучение от съседните населени места в които няма училище или детска градина. Създадена е организация за целодневно обучение с осигурено обедно хранене за всички ученици.

На учениците от населените места в общината завършили VII клас се предоставя безплатен транспорт със средства от държавния бюджет до гр. Сливен за продължаване на обучението си в гимназиален етап в средните училища, професионалните и профилираните гимназии в града.

За развитие на условията за равен шанс и приемственост са осигурени безплатни познавателни книжки на децата в задължителна предучилищна възраст и безплатни учебни комплекти за учениците от I до VII клас, което е предпоставка за интегрирането на ученици от различни социални групи в образователния процес и осигурява равен достъп до образователни услуги.

В община Сливен предучилищното образование се осъществява от детските градини и от училищата, към някои от които има разкрити полудневни групи за деца на възраст 5 и 6 години. В детските градини децата постъпват в годината на навършване на 3 годишна възраст или при навършени две години по преценка на родителя, при липса на детска ясла или яслена група в детска градина в съответното населено място и при наличие на свободни места в детската градина.

Предучилищното образование в детските градини се осъществява при целодневна, полудневна, почасова или самостоятелна организация. Децата се разпределят във възрастови групи, а при недостатъчен брой деца могат да се сформират и разновъзрастови групи. Към настоящият момент то е задължително за децата на възраст 5 и 6 години. В съответствие с приетите изменения в Закона за предучилищното и училищното образование от 2023 година предучилищното образование ще бъде задължително и за децата на 4 годишна възраст. Един от основните приоритети на община Сливен е осигуряване на необходимия капацитет, така че от учебната 2023/ 2024 година детските градини да могат да обхванат децата на възраст 4, 5 и 6 години.

В таблицата по-долу са представени данни за броя на обхванатите деца и ученици в детските градини и училищата в община Сливен за последните осем учебни години. Както е видно от таблицата, броят им варира в малки граници, като през учебната 2016/ 2017 година броят на обхванатите ученици е бил най-голям. До голяма степен това се дължи на

естествените процеси на миграция от и към общината. Част от населението се изхранва със сезонна работа, като често пъти цялото семейство се мести временно в друго населено място. Не малък е и броят на мигриращите извън страната. Наблюдават се много случаи при които децата, посещаващи детска градина или училище, заминават с родителите си в чужбина и прекъсват посещението на образователната институция. Не винаги е успешно повторното обхващане на тези деца в образователната система след завръщането им в България. Прекъсване на образованието през учебната година и завръщане на детето в училище или в детската градина в края на учебната година води до редица образователни дефицити, които много трудно се преодоляват по-нататък.

Таблица: Брой деца и ученици, обхванати в училища и детски градини за периода от учебната 2014/ 2015 година до настоящата учебна 2021/ 2022 година

Учебна година	Брой деца в целодневни и полудневни групи в детските градини	Брой деца в полудневни групи в училищата	Брой обхванати ученици от I до XII клас
2014/ 2015	3 686	846	14 368
2015/ 2016	3 596	786	14 707
2016/ 2017	3 420	712	15 078
2017/ 2018	3 325	715	14 893
2018/ 2019	3 494	662	14 962
2019/ 2020	3 487	696	14 300
2020/ 2021	3 503	689	13 997
2021/ 2022	3 511	683	14 643

Продължава да е налице проблемът с учениците, които напускат преждевременно училище, както и с децата, необхванати от образователната система. Възможностите за бъдеща житейска и професионална реализация при тях са много по-малки и те са в по-голям риск от социална изолация.

Най-често дефинираните причини за ранното напускане са:

- социално-икономически: ниски доходи на родителите, лош жизнен стандарт и битови условия; безработни родители; деца ангажирани със сезонна работа или с отглеждане на по-малки братя и сестри; дефицит на социални умения;
- семейни или етнокултурни: незаинтересованост на родителите за обучението и образованието на децата; неграмотност или ниско ниво на образование на родителите; липса на мотивация за учене; ранни бракове;
- миграция на родителите - преместване на учениците в други населени места или чужбина, заедно с родителите; ученици оставени за отглеждане от роднини, които не са в състояние да упражняват ефективен контрол;
- трудности при усвояването на учебното съдържание, обусловени от езиковата бариера; малък или никакъв контакт между родителите и учителите; възрастови или личностни проблеми.

В по-голямата си част мерките за намаляване процента на напуснали ученици се прилагат от училищните ръководства и педагогическите съвети. Едновременно с това се търсят нови подходи чрез осъществяване на постоянен контакт с родителите, съдействие от различни институции или от изявени представители на местната общност. Посредством програми и проекти се работи за подобряване на училищната среда, за да стане училището по-привлекателно за децата, обогатява се интеркултурната компетентност на учители и директори, чрез различни квалификационни курсове и обучения. Това е предпоставка за

по-ефективен диалог с деца и родители и повишава капацитета на училищата за работа със застрашените от отпадане ученици.

Подходи за намаляване броя на неизвинените отсъствия:

- превантивна работа с учениците за позитивна нагласа към учебния процес;
- поддържане на постоянни контакти с родителите и настойниците от класните ръководители, педагогическите съветници и директорите; участие на родителите в извънучилищни форми; съвместно организиране на тържества, в които децата се изявяват пред родителите си и други представители на обществеността;
- въвеждане на целодневно обучение;
- повишаване качеството на образователния процес, чрез подобряване на материалната база и използване на интерактивни методи;
- усъвършенстване на системата за осигуряване качеството на професионалното образование и обучение, популяризиране на професионалното образование и възможностите на публично-частното партньорство чрез съвместни дейности с бизнеса като възможност за устойчив растеж на човешките ресурси;
- беседи в часа на класа за образованието, като предпоставка за успешната реализация в живота;
- работа по проекти и национални програми за осъществяване на превенция от отпадане и рисково поведение чрез допълнителни занимания по интереси и за повишаване на мотивацията за учене.
- включване на младежите в живота на училището, в т.ч. и при вземане на решения, отнасящи се до тях;
- съвместни дейности за стимулиране на талантиливи ученици и финансово подпомагане на деца от финансово затруднени семейства;
- систематизиране на ежегодните мерки в Програма за превенция на отпадането от училище, приета на заседание на педагогическия съвет, както и планове за работа с родителите.
- добро партньорство между училище, община, кметове на малки населени места, институции и организации на територията на община Сливен.

Изпълнението на мерките е насочено към реализиране на част от основните приоритети на образователната система – интеграция на деца със специални образователни потребности, привличане и задържане на социално слабите деца в училище, ограничаване броя на отпадналите ученици.

Резултатите сочат, че акумулирането на икономически, образователни и етнокултурни рискови фактори оказват силно влияние, когато семействата живеят в изолация в рамките на обособена компактна малцинствена група. Това налага прилагане на интегриран и многостранен подход за траен успех в решаването на основни проблеми. Установените тенденции и различни потребности на населението в квартала обуславят необходимостта от разработване и реално функциониране на комплексна форма на интегрирано предлагане на публични услуги с цел максимална подкрепа за позитивно ранно детско развитие и удовлетворяване на здравни, образователни и културни потребности на деца от рискови групи, техните родители и жителите на квартала като цяло.

Като форма на интегрирано предлагане на услуги са изградените в кв. „Надежда“ детска градина, културен и здравен център. Дейностите са изпълнени с финансова подкрепа от Българо-Швейцарската програма за сътрудничество по „Интегриран проект за социално включване на роми и други уязвими групи в гр.Сливен“. През 2018 г. беше открита Детска градина „Надежда“ в която към учебната 2021/ 2022 г. се обучават, възпитават и социализират 166 деца на възраст от 2 до 7 години.

През 2020 г. бяха одобрени осем от проектните предложения на Община Сливен по Програма „Изграждане, пристрояване, надстрояване и реконструкция на детски ясли,

детски градини и училища“ (2020 – 2022 г.) на МОН, шест от които за разширяване и реконструкция на съществуващи сгради и изграждане на нови сгради за детски градини на територията на общината, както следва:

- 1) Изграждане на нова сграда за детска градина в кв. „Надежда“ с капацитет от 6 целодневни групи;
- 2) Изграждане на нова сграда за детска градина в с. Сотирия с капацитет от 6 целодневни групи;
- 3) Изграждане на нова сграда за детска градина в с. Тополчане с капацитет от 6 целодневни групи;
- 4) Реконструкция и разширение на съществуваща сграда за детска градина в с.Чинтулово с капацитет от 2 целодневни групи;
- 5) Реконструкция на съществуваща сграда за детска градина в с. Селиминово с капацитет от 2 целодневни групи;
- 6) Пристрояване на помещения за още една целодневна група (спалня, занималня, разливно и санитарен възел за децата) в ДГ „Зорница”, с. Гавраилово.

С реализирането на тези проекти ще се увеличи капацитета на съществуващите детски градини и ще се открият нови детски градини в населени места и квартали, където години наред е затруднен обхвата на децата (особено в задължителна предучилищна възраст) поради липса на образователна институция в системата на предучилищното образование. Наред с това ще се създадат и условия за обхват на децата на 4 годишна възраст, за които предстои въвеждане на задължително предучилищно образование от учебната 2023/ 2024 година.

През 2017 г. Министерски съвет прие с постановление № 373 от 5 юли 2017 година Механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане и задържане в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст. Механизмът цели обхващане на всички, подлежащи на задължително предучилищно и училищно образование деца и ученици и намаляване броя на отпадналите от образователната система. Основната роля на екипите за обхват по механизма е да посетят на адрес децата и учениците, за които има информация, че никога не са посещавали детска градина или училище или са отпаднали от образователната система, да установят причините, поради които тези деца не са обхванати и да посочат в зависимост от всеки конкретен случай, мерки за обхващане на децата.

3. ПРИОРИТЕТ ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ

Анализите показват, че последното десетилетие на развитие, както на местно ниво, така и на национално, е белязано от демографска криза, при която относителният дял на гражданите над 60 годишна възраст е значителна част от общото население. Увеличаваща се група на възрастни над трудоспособна възраст, респективно увеличава потребността от гериатрична помощ.

По данни от НСИ към 31.12.2020 г. в Област Сливен пребиват 33 823 деца на възраст от 0 до 14 години, 99 710 души са на възраст от 15 до 59 години и 49 018 души са на възраст между 60 и 100+ години.

Процесите на стареене се проявяват по силно в селата на общината, където, в повечето, детското население е минимален процент и най-младата значима възрастова група започва след 40 години. Три са главните причини за тези процеси - ниски нива на раждаемостта, покачване на смъртността, намаляване на естествения прираст при интензивна емиграция и то предимно на младото население.

Миграционните движения, които се развиват паралелно с процеса на стареене, както

и ниската раждаемост, водят до неравномерно териториално разположение на стари хора и се формират териториални единици с концентрация на предимно стари хора. Структурата на заболяемостта в общината е в посока завишаване на заболяванията от групите на сърдечно-съдови, инфекциозни, онкологични, ендокринологични, психични заболявания.

Установява се, че при значителна част от лицата от ромски произход, поради продължителни периоди на здравна неосигуреност, невъзможността да си осигури навременно и продължително лечение на нуждаещите се, смъртността настъпва много по-рано, отколкото при останалото население.

Основните причини за влошаване на здравето на българските граждани, вкл. принадлежащи към етническите малцинства и др. уязвими групи, са бедността, нездравословният начин на живот, свързан с непълноценното хранене и други рискови фактори, като тютюнопушене, злоупотреба с алкохол, употреба на наркотични вещества, ниска двигателна активност, ниска здравна култура и др.

Въпреки, че на областно и национално ниво няма точни статистически данни за особеностите на демографската характеристика на малцинствените групи и основно на ромското население, на базата на извършени изследвания може да се отбележи следното:

- значително по-висока раждаемост сред ромите, в сравнение със средната за областта
- много висока ранна раждаемост – възраст на родилките от 12 до 18 години
- висока честота на абортите и многоораждалите жени
- едновременно с това високо ниво на детска смъртност, обусловено основно от социални причини

При лицата, принадлежащи към големите малцинствени общности в България, се наблюдава по-силно влияние на **първичните рискови фактори** (масово и дълбоко обедняване, висока безработица, влошена структура на доходите и потреблението, неблагоприятна околна и жилищна среда, начин на живот, генетични заболявания) и вторичните рискови фактори (някои болестни състояния с хронично протичане, които от своя страна създават условия за усложнения или други заболявания). Област Сливен не прави изключение от тази картина.

Поради липса на регистрация на здравните показатели на етническите групи, оценката на здравето на гражданите от тези общности е трудна. Въпреки това, според наблюденията на личните лекари, специфично при ромите е много ранната инвалидизация или хронифициране на заболяванията.

Поради неизградената или лоша инфраструктура в селищата и кварталите им, представителите на ромската общност по-често боледуват от хепатит, стомашно-чревни заболявания, различни болести, причинявани от паразити.

Изключително сериозен проблем в ромските квартали в България, в т.ч. и в област Сливен, представляват **инфекциозните заболявания**. Пренаселеността на кварталите и жилищата силно затруднява изолацията на вирусоносителите и заболяванията често приемат епидемичен характер. През 2020 г. в област Сливен са регистрирани 5 566 случая на остри заразни заболявания с обща заразна заболяемост 3 023,04 промила, срещу 1 106 случая и заразна заболяемост 593,05 промила през 2019 г. Многократното повишаване нивото на заразната заболяемост в областта е свързано с пандемията от COVID-19 инфекция.

Общият обхват със задължителни **имунизации** по имунизационния календар на Република България през 2020 г. е 88,12 %, а с реимунизации 57,37 %. За същия период на 2019 г. общият обхват с имунизации е 89,74%, а с реимунизации- 70,29%. Спадът в обхвата с имунизации и реимунизации се дължи на Извънредната епидемична обстановка в страната по отношение на COVID-19 инфекцията.

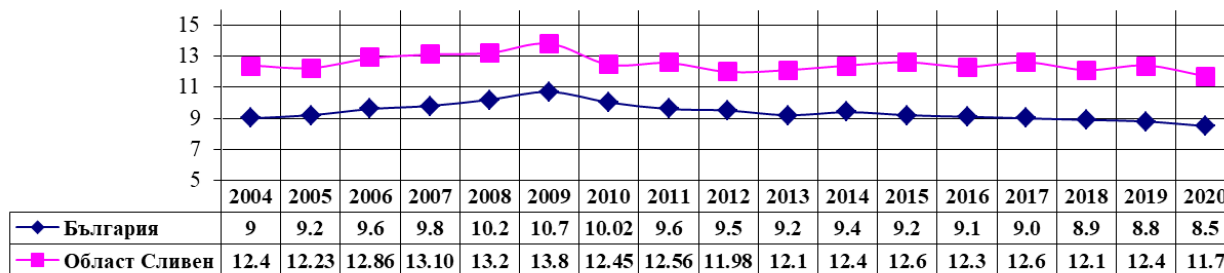
През месец март 2020 г. кабинета за ваксинации в кв. „Надежда“ е превърнат в „Изолятор“, поради Извънредната епидемична обстановка в страната по отношение на COVID-19 инфекцията.

Значителна роля за извършването на имунизации имат и здравните медиатори, които осъществяват връзката между общопрактикуващите лекари и ромските общности в ромските квартали. В рамките на общинска администрация са разкрити 6 щатни бройки за здравни медиатори, като същите са заети. Двама от медиаторите работят от 1 година, а четирима са назначени и работят повече от две години. Медиаторите обслужват двата обособени ромски квартала на град Сливен - кв. “Комлука” и кв. “Надежда”. Медиаторите обслужват и обособените с ромско население села при нужда. Основната цел на длъжността е посредничество в процеса на осигуряване на достъп до здравни услуги на представители на уязвими малцинствени групи и основната област на действие на медиаторите е здравеопазване и социални дейности.

В Сливенска област се регистрира **висока раждаемост** като относителен дял, но и висока детска смъртност, и голям процент изоставени деца. Родените деца в Област Сливен през 2020 г. са 2 144, от които **живо родените** са 2 144 деца. Коефициентът на раждаемост в областта през 2020 г. е 11,74% при 12,44% през 2019 г., което запазва тенденцията от предходните години областта да е с по-високи показатели за раждаемост от средните за страната (за 2020 г. коефициент на раждаемост за страната е 8,5%).

Таблица: Живо родени в Област Сливен

години	Брой			Раждаемост		
	общо	в градовете	в селата	общо	в градовете	в селата
2020	2144	1260	884	11,74	10,59	13,92
2019	2291	1337	954	12,44	11,05	15,12
2018	2258	1397	861	12,11	11,37	13,54
2017	2372	1396	976	12,59	11,25	15,17
2016	2327	1437	890	12,26	11,51	13,69
2015	2413	1446	967	12,62	11,51	14,74
2014	2395	1413	982	12,43	11,10	15,02
2013	2347	1370	977	12,10	10,69	14,85
2012	2349	1418	931	11,98	10,94	14,07
2011	2471	1522	949	12,56	11,70	14,23
2010	2532	1582	950	12,45	11,88	13,81

Принципно високата раждаемост в област Сливен се дължи основно на специфичната етническа структура на региона с голям относителен дял на ромското население, за което е характерно раждането на по-голям брой деца. Все по-чести са

случаите „деца раждат деца”, при които деца на 13-14 г. раждат първите си деца, а на възраст 18-19 г. вече са родили на по две и повече деца.

По възраст показателите за 2020 г. сочат, че най-голям е бил броят на живо родените деца от майки под 20 години – 647 деца или 30,18% от всички живо родени в областта (10,10% за страната), следвани от жените във възрастовата група 20-24 години – 518, или 24,16% от всички живо родени при 16,90% живо родени от майки в тази възраст в страната и жени във възрастовата група 25-29 години – 473, или 20,06% от живо родените в областта при 27,90% за страната.

Таблица: Живо родени по възраст на майката 2020 г. в община Сливен

Община	Общо	Възраст на майката							непоказана
		под 20	20 - 24	25 - 29	30 - 34	35 - 39	40 - 44	45 +	
Сливен	1302	379	293	293	199	112	22	4	-

Детска смъртност (умрели деца до 1 г. възраст) в област Сливен

Нивото на детската смъртност е един от най-информативните показатели за икономическото, социално и здравно благополучие на дадено население, а измененията в интензитета на детската смъртност настъпват сравнително бързо в съответствие с промените на социално-икономическите условия на живот, жизнения стандарт, повишаването на образователното и културно равнище на населението и пр.

След достигане на рекордно високият коефициент от 17,5 на 1 000 живо родените през 1997 г. в Р България в последните години смъртността сред децата до 1-годишна възраст намалява. През 2020 г. коефициентът отново отчита спад и починалите деца до 1 година са 5,1 на 1 000 живо родени.

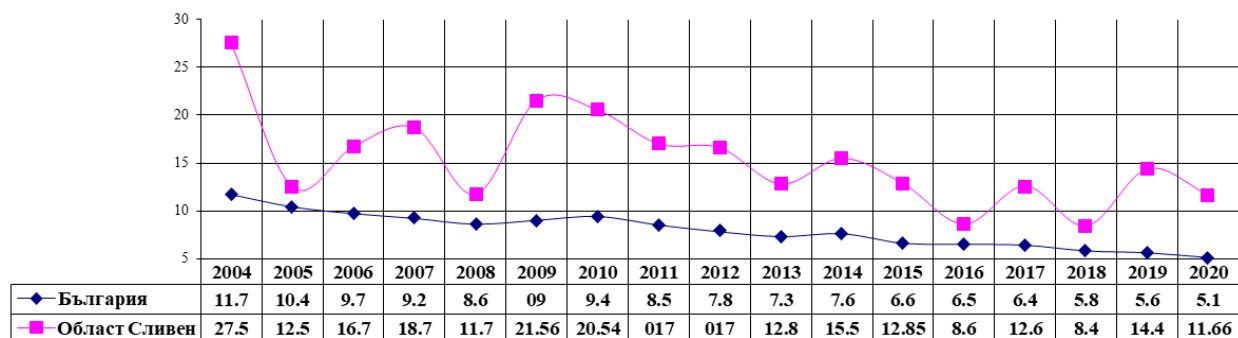
При проследяване процеса на развитие на този показател в област Сливен следва да се отбележи, че в областта е налице много висока смъртност при децата от 0 до 1 година, което ни отрежда в първите места в страната по детска смъртност.

През 2020 г. в област Сливен са починали 25 деца във възрастта до 1 година, от които 8 са от градовете на областта и 17 от селата. Коефициентът на детската смъртност в областта е 11,66 на 1 000 живо родени. В градовете неговата стойност е 6,35, а в селата – 19,23 на 1 000 живо родени деца. Така формираният коефициент (11,66%) на детска смъртност поставя областта на първо място в страната.

Таблица: Детска смъртност (умрели деца до 1г. възраст) в област Сливен

година	общо		в градовете		в селата	
	брой	на 1000 живородени	брой	на 1000 живородени	брой	на 1000 живородени
2020 г.	25	11,66	8	6,35	17	19,23
2019 г.	33	14,40	16	11,97	17	17,82
2018 г.	19	8,41	10	7,16	9	10,45
2017 г.	30	12,60	15	10,75	15	15,37
2016 г.	20	8,60	9	6,26	11	12,36
2015 г.	31	12,85	14	9,68	17	17,58
2014 г.	37	15,45	18	12,74	19	19,35
2013 г.	30	12,78	18	13,14	12	12,28
2012 г.	39	16,60	27	19,04	12	12,90
2011 г.	42	17,00	22	14,45	20	21,07

година	общо		в градовете		в селата	
	брой	на 1000 живородени	брой	на 1000 живородени	брой	на 1000 живородени
2010 г.	52	20,54	25	15,80	27	28,42
2009 г.	61	21,56	33	19,02	28	25,59
2008 г.	32	11,73	20	11,90	12	11,47
2007 г.	51	18,73	31	18,06	20	19,88

Детска смъртност в област Сливен и страната (на 1000 живородени деца)

Характерно за детската смъртност, най-висок е показателят за перинаталния период. За 2020 г. стойността му е 15,2 на 1 000 родени деца и е най-високият показател за област Сливен за последните 6 години. Неонаталната смъртност като съотношение на децата починали в периода от раждането до 27-мия ден и броя на живородените деца в областта за 2020 г. е 4,2 на 1 000 живо родени деца. В постнеонаталния период са починали 16 деца и регистрираната смъртност за този период за 2020 г. е 7,5 на 1 000 от всички живо родени деца в областта, без починалите до 28-я ден след раждането.

Статистическите данни показват, че през последните години не се наблюдават съществени изменения в честотата и структурата на регистрираните заболявания на населението в Област Сливен.

В структурно отношение при **болестността** се запазва разпределението на заболяванията между класовете болести и отново водещи са болестите на органите на кръвообръщението – 28,34%. Следващи по тежест отново са болестите на дихателната система с дял от 18,35%. На трето място са болестите на пикочо-половата система с относителен дял от 7,03%.

През 2020 година при децата от **0 до 17 години** са регистрирани 98 505 заболявания, при регистрирани 131 267 заболявания през 2019 година. Формираната **болестност** сред населението в тази възрастова група през отчетната година е 2 485,39 заболявания на 1 000 деца, при 3 235,65 заболявания на 1 000 деца през 2019 година.

При болестността сред децата от 0 до 17 години повече от половината от регистрираните заболявания /53,30% / са в клас „Болести на дихателната система” – 52 500 заболявания, което формира болестност сред децата в областта от 1 298,25 заболявания на 1 000 деца. Следващи по тежест в структурата на болестността при децата са инфекциозните заболявания с дял от 15,47%. Регистрираните заболявания са 15 239 заболявания, което е 376,84 заболявания на 1 000 деца. С дял от 7,09% на трето място са болестите от класа „Симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания, неклассифицирани другаде с регистрирани 6 981 заболявания или това са 172,63 заболявания на 1 000 деца.

Показателите за смъртността и болестността на населението в Област Сливен кореспондират с наличието на редица рискови фактори на средата, влияещи върху здравето на населението:

- социално-икономически рискови фактори - социално-икономическите условия в област Сливен оказват своето въздействие върху здравето, като пряко или като засилват действието на другите фактори. Настъпилите след 1990 г. икономически промени в страната се отразиха негативно на състоянието на местната икономика. Много промишлени предприятия спряха да функционират, настъпи срив в селското стопанство. Социалният статус на гражданите значително се понижи. Този процес засегна най-много жителите на отдалечените селските райони (предимно в общините Котел и Твърдица), представителите на етнически общности, като роми и турци, хората с ниска квалификация и образование, пенсионерите.

- етнически общности с висок риск - сериозен социален и здравен проблем за областта е големият процент малцинствено население, предимно ромско. Значително по-висока е честотата на заболяемостта и болестността сред този контингент, както и много по-високи стойности на общата и детската смъртност.

- начин на живот - редица фактори, имащи негативно отношение към здравето са свързани с начина на живот – тютюнопушене, злоупотреба с алкохол, злоупотреба с наркотични вещества, нерационално хранене и ниска двигателна активност.

През 2020 г. експерти от РЗИ-Сливен проведеха беседи с население от кв. „Надежда“ в гр. Сливен и с. Самуилово по темите: „Хранене и отглеждане на детето“; „Разпространени рискови фактори-алкохол и тютюн“; „Значение на профилактичните прегледи“. Проведени бяха 6 беседи в област Сливен, обхванати 42 лица, разпространени 94 информационни материала. Изпълнението на планираните дейности по Националния план е в сравнително по-малък обем през 2020 година. Част от тях не бяха реализирани поради сложната епидемична обстановка и въведените противоепидемични мерки за ограничаване на разпространението на COVID-19.

С предоставените от Министерство на здравеопазването Мобилни кабинети за извършване на прегледи на лица в неравностойно положение, принадлежащи към етническите малцинства се дава възможност да се обхванат лица с прекъснати или без здравно осигурителни права. С цел ранно диагностициране на някои заболявания, специалисти от ДКЦ Сливен и МЦ „Миркович“, по предварително определен график за общините Сливен, Нова Загора, Котел и Твърдица, извършиха 1266 профилактични, и 891 акушеро гинекологични прегледа. Обхванати с имунизации бяха 238 деца и 860 лица със скрининг за туберкулоза.

Здравната мрежа в област Сливен е изградена от различни по вид лечебни заведения за болнична и извънболнична помощ. Но трябва да се подчертае, че разпределението на болниците и медицинските центрове в областта е неравномерно. В районите с висок дял на малцинствено население, както и в селските райони, техният брой е най-малък. Друг сериозен проблем представлява здравната неосигуреност сред населението от ромски произход. Ромите най-често разчитат на услугите на Бърза помощ, на алтруизма на лекарите и на консултациите на фармацевтите.

Таблица: Лечебни заведения за болнична помощ към 02.09.2021 г.

Община	Болнично заведение
Сливен	<ol style="list-style-type: none"> 1. МБАЛ „Д-р Иван Селимински“ АД – Сливен 2. МБАЛ „Хаджи Димитър“ ООД – Сливен 3. САГБАЛ „Ева“ ЕООД – Сливен 4. СХБАЛ „Амброаз Парев“ ООД – Сливен 5. МБАЛ – Сливен към ВМА – София

Към 31.12.2020г. в РЗИ-Сливен са регистрирани 86 лечебни заведения за **първична извънболнична медицинска помощ**, от които 77 индивидуални практики за първична медицинска помощ и 9 групови практики за първична медицинска помощ. Броят на общопрактикуващите лекари, работещи в тях е 119, от които 108 на основен трудов договор.

Анализирайки състоянието на първичната извънболнична медицинска помощ, следва да се отбележи, че въпреки сравнително високия брой общопрактикуващи лекари в областта и високия процент на пациенти, избрали личен лекар, общ проблем е достъпът на пациентите до медицинска помощ и особено нейната своевременност при големите практики.

В селските райони обикновено един ОПЛ обслужва по график пациенти от няколко села, поради което много често обслужването на тези пациенти реално се осъществява от фелдшери или медицински сестри, което пряко се отразява на качеството на диагностично-лечебния процес. Тревожно е състоянието в някои селски райони (предимно в общините Котел и Твърдица), където поради липса на общопрактикуващи лекари в населените места, пациентите са избрали личен лекар от отдалечена лекарска практика или от града.

Всичко това създава проблеми с обслужването, лишава пациентите от своевременен достъп до специализирана медицинска помощ и евентуално болнично лечение. Често се забавя насочването на пациентите към специалист, поради което се увеличава броя на болните с късно поставена диагноза и възникващи усложнения, късна хоспитализация, водеща до скъпоструващо лечение и удължен болничен престой.

През последните години е тревожна трайната тенденция към намаляване на броя на общопрактикуващите лекари в областта. За периода 2001-2020 г. броя на работещите в системата ОПЛ е намалял от 157 на 108, т.е. с 32%.

В извънболничната медицинска помощ не се наблюдава намаление на броя на амбулаториите за първична медицинска помощ – индивидуални групови практики. Продължават да преобладават индивидуални практики за първична медицинска помощ като форма на организация на работа на общопрактикуващите лекари. Извънболничната помощ не развива своя капацитет за осигуряване на непрекъснат достъп на пациентите до първична помощ, особено в труднодостъпните и отдалечени места.

От всички регистрирани амбулатории за първична извънболнична медицинска помощ, 76 са с основен адрес в градовете от областта и само 10 в селата. В лекарските практики за първична медицинска помощ в селата липсват трайно пребиваващи там общопрактикуващи лекари, което затруднява оказването на медицинска помощ на населението. Общата осигуреност на населението в Област Сливен с ОПЛ през 2020 г. е 5,92 на 10 000 души, през 2019г. – 6,03 на 10 000 души, през 2018 г. – 5,95, през 2017 г. – 5,84, през 2016 г. – 5,90 на 10000 души.

Системата за спешна медицинска помощ в област Сливен се състои от две структурни звена:

- ЦСМП - Сливен с разкрити 4 филиала във всяка община от областта;
- Спешно отделение на МБАЛ „Д-р Иван Селимински” АД - гр.Сливен.

Регионални здравни приоритети

На основата на системния анализ на здравето на населението на Област Сливен, факторите, които го определят и на необходимите действия за неговото подобряване, могат да се дефинират следните ключови области (приоритети), които са от най-голямо значение за здравето и при които съществуват най-големи възможности за подобряването му.

- **първи приоритет** - включва подобряване на здравето на бременните, на новородените и децата и здравето на подрастващите и младежите;
- **втори приоритет** - включва подобряване на здравето на лицата с повишен медико-социален риск, здравето на малцинствени и други групи, застрашени от факторите, свързани с бедността и рехабилитацията на хората с увреждания;
- **трети приоритет** - свързан с намаляване на преждевременната смъртност от сърдечно-съдови заболявания, болести на дихателната система, особено в детската възраст, злокачествени новообразувания и травматизма;
- **четвърти приоритет** - свързан с ограничаване на заболяемостта и тежестта на боледуване от захарен диабет и други ендокринни заболявания, алергични заболявания и психични заболявания
- **пети приоритет** - свързан с ограничаване на заболяемостта и смъртността от туберкулоза, инфекциозни болести, полово предавани инфекции, ХИВ и СПИН.

Целта на определянето и управлението на тези регионални приоритети е да се изгради бариера срещу негативните демографски процеси и социално значимите заболявания, водещи до най-големи обществени загуби, изразяващи се в преждевременна смъртност, инвалидност, временна неработоспособност и високи разходи за лечение.

За изпълнението на тази цел е необходимо реализирането на следните мерки:

1. Насочване на дейността по профилактика и превенция на здравето на населението, с приоритет за деца, бременни, майки на деца до една година, лица с физически и психически разстройства и общности със здравни неблагоприятия.
2. Осигуряване на достъпни, своевременни и качествени здравни услуги за населението.
3. Осигуряване на възможности за взаимодействие и комуникации между отделните нива на оказване на медицинска помощ и териториалното им разпределение, с цел по-висока ефективност при използване на ресурсите.
4. Осигуряване на обществена подкрепа на здравеопазните дейности.

Към Община Сливен е разкрита и функционира от години Детска млечна кухня, която предоставя здравословна храна, съобразена с възрастовите особености на деца от 10 месечна до 3 годишна възраст, които не посещават детско заведение. Млечната кухня се намира в кв. „Даме Груев“ в гр. Сливен. Разкрити са раздавателни пунктове в града за улесняване на родителите.

Освен Детска млечна кухня функционират и седем детски ясли:

- Детска ясла № 3 - гр. Сливен, ул. "Аспарух" № 3а
- Детска ясла № 6 - гр. Сливен, ул. "Халката" № 38
- Детска ясла № 9 - гр. Сливен, кв. "Даме Груев" № 62
- Детска ясла № 12 - гр. Сливен, кв. "Клуцохор", ул. "Хелендар" № 9
- Детска ясла № 13 - гр. Сливен, ул. "Владислав Очков" № 9
- Детска ясла № 14 - гр. Сливен, ул. "Одрин" № 5
- Детска ясла № 15 - гр. Сливен, кв. "Българка"

В детските ясли се осигуряват условия за развитие на децата, чрез правилна организация на работата и научно обосновани методи и средства за отглеждане, хранене, предпазване от заболявания и възпитание на децата, както и спокойна и уютна атмосфера, за правилно протичане на адаптационния период за по-бързо приспособяване към ясленските условия на живот.

Съвместно с НПО-та е реализиран процес на информиране и обучение на млади многодетни ромски семейства относно семейното планиране и профилактиката на женското репродуктивно здраве, което би довело до намаляване честотата на абортите, гинекологичните заболявания и вторичния стерилитет у жените, както следва:

Осигуряване на тренинг материали за 100 души- проведени 4 обучения от по 25 души; Подготвен дизайн на анкета и проведени анкети с анкетни карти за 100 души. Включване на наличните обучени ромски ресурси в здравно- просветните кампании- изработени и раздадени нагледни материали- 100 брошури и 50 плаката/.

По информация от доклад от проведено през март 2020 г. анкетиране в кв. „Надежда“, гр. Сливен по проект на „Лекари на света“ – България:

„Районът на Сливен и квартал „Надежда“ са добре известни в България с високия коефициент на плодовитост на подрастващите, детските бракове и сегрегацията на ромското население – включително неизвестни данни за населението. Около 37,7% от населението на кв. „Надежда“, гр. Сливен по времето на изследването живее, без да е здравноосигурено. Поради факта, че всички деца на възраст 0-17 години са здравноосигурени от държавата, действителният дял на хората без здравно осигуряване сред възрастните в „Надежда“ е 60,1%.

Полът е фактор за здравното осигуряване, като дялът на осигурените мъже (42,5%) е малко по-висок от този на жените (36,6%). От една страна, това е свързано с по-високите нива на заетост сред мъжете. От друга, дялът на жените е по-висок при възрастните хора и това компенсира малко разликата. Възрастта е съществен фактор след навършване на 49 години, когато дялът на здравноосигурените лица се увеличава с напредването на възрастта. Въпреки това, самоопределянето на хората без здравно осигуряване на възраст 70 и повече години показва, че възрастните жители не са наясно със здравните си права в това отношение. Според българския Закон за здравното осигуряване всички пенсионери са здравно осигурени от държавния бюджет (чл. 40, ал. 1, т. 4). Според Кодекса за социално осигуряване всяко лице има право на социална пенсия за старост (чл.89а) след навършване на 70 и повече години, ако няма друга пенсия или ако доходите от друга пенсия и допълнителните източници, с които разполага семейството, са по-малки от гарантирания минимален доход, определен за съответната година.

За разлика от повечето бедни селища и гета по света, населението на квартал „Надежда“ има достъп до различни медицински специалисти, а жителите на квартала могат да избират измежду много лекари. В отворен въпрос за свободен избор местните жители посочват около 65 лекари като общопрактикуващи лекари. Някои от лекарите са посочени само веднъж или два пъти, други не са общопрактикуващи лекари, а интернисти или акушери. Въпреки това има около 10 общопрактикуващи лекари, които обслужват повечето от хората в квартала. Важно е да се подчертае фактът, че на въпроса са отговорили всички респонденти, независимо от техния здравноосигурителен статус. Причината за това е наблюдавана местна практика – много хора (особено безработни или заети в сивата икономика) предпочитат да плащат свободната пазарна цена на прегледа за едно посещение, вместо да плащат месечна такса като самоосигуряващи се.

Кризата, причинена от COVID-19, разстрои дейностите на организациите, работещи в квартала. Това обостри проблемите на жителите, което провокира да се отдели време, за да се анализират и по-добре да се разберат трудностите, нуждите и желанията на хората. Лекари на света проведе изследване с децата, младежите и жените в Надежда, като използва различни методи (неформални дискусии, фокус групи, преброяване и др.). Резултатите на това активно наблюдение и изследване с участието на хората показват, че въпреки трудните условия на живот и пренаселеност, жителите често посочват проблеми, свързани с психосоциалното благосъстояние, домашното насилие и насилието, основано на пола. Това споделят особено жените и младежите.

Тези открития, заедно с дълбоките неравенства в квартала, изведоха на преден план заключението, че трябва да има повече дейности за психосоциалното здраве, особено на жените и младежите. За да имат достъп до други дейности, избор и знание, населението на квартала иска и има нужда от места за събиране, различни от църкви, дом или улицата. Това обаче е предизвикателство, тъй като има много малко пространства за публични

събирания извън кафенета. Момичетата са особено потърпевши, тъй като патриархалната структура на обществото не им позволява да ходят по такива места, запазена територия само за момчета и мъже.

Борбата срещу бедността и изключването и евентуалното овластяване на ромите изисква да предложим алтернатива на влиянието на религиозните институции и да осигурим интегрирани услуги на хората, живеещи в крайна бедност. Поради презастрояването, публичните пространства в квартала са ограничени до един площад в центъра и едно футболно игрище в източната част. Съществуващият административен център няма възможност да предоставя повече услуги, адаптирани за нуждите на хората.

Поради своята затвореност, населението на Надежда има ограничена информация за съществуващите услуги в града относно заетост, образование, здравеопазване и социални услуги. Затова работата на здравните и образователните медиатори е изключително важна, но все пак недостатъчна. Използването на социокултурния център, изграден към ОДЗ „Надежда“ в квартала ще позволи на общината и други партньорски организации да провеждат дейности за психосоциална подкрепа (особено с жени и младежи), придобиването на меки и твърди умения за подобряване на заетостта, здравословния статус, образованието. Ще позволи на местни организации от квартала, а и от града, да имат дейност в центъра и да се стремят към цялостното овластяване на жителите.

4. ПРИОРИТЕТ ЖИЛИЩНИ УСЛОВИЯ

Традиционно е прието за нормално хората да притежават собствено жилище, като усилията на поколения са били именно в тази насока - да се осигури жилище както за семейството, така и за деца и внуци. Основната част от жилищата в Община Сливен са собственост на физически лица – 96 %. Около 3 % от жилищата са държавна или общинска собственост, а останалите под 1 % са собственост на търговски дружества, обществени или кооперативни организации. Структурата на собствеността ограничава в немалка степен възможностите на общинските власти да провеждат социална жилищна политика. Огромният дял частна собственост поставя с особена острота проблема за “социалните жилища”.

Въпреки че в цялата община сравнително малко семейства са картотекирани за острата си жилищна нужда, необходимостта от повече общински жилища е видима. Ограничени са възможностите за удовлетворяване на редица жилищни потребности на млади и социално слаби семейства, на лица с различна степен на увреждания. Същевременно е затруднен процеса на изграждане на нови общински жилища.

Община Сливен разполага с 472 общински жилища, като преобладаващата част от тях са концентрирани в гр. Сливен и значително по-малка част в гр. Кермен и част от по-големите села в общината. Общият брой на картотекирани в община Сливен за общинско жилище е 76, от които 1 са семейства с две и повече деца, самотни родители - 33, картотекирани лица с над 50% инвалидност - 8. Като цяло общинските жилища се нуждаят от поредица текущи ремонти, а немалка част и от основен, което обосновава тяхната неефективност понастоящем. Липсва цялостна информация за броя на семействата с деца, които имат жилищен проблем на територията на община Сливен.

Липсата на жилище е основен проблем и за младите хора, които обикновено са принудени да живеят със своите родители. За някои семейства липсата на жилище, което да осигурява сигурна и спокойна среда за децата е сериозен риск, който често е съпроводен с други фактори: дефицит на родителски капацитет, бедност, невъзможност или нежелание на родителите да осигурят подкрепа за посещаване на училище и др.

Липсата на жилище не е приоритетен рисков фактор при разработването на политики, вкл. и на национално ниво. В практиката няма услуги, които да предотвратяват

допълнителните проблеми, свързани с липсата на жилище, като например за предотвратяване случаите на настаняване на дете в специализирана институция. Малка част от социалните услуги предлагат възможност за временен подслон на семейства при ясно определен водещ проблем липса на жилище, когато са налице и други проблеми.

Във всяко от населените места на територията на община Сливен /градове и села/ има обособени квартали обитавани от представители на ромската общност. Броят на жителите в тези обособени квартали е трудно определим както поради факта, че е част от общия брой на населението за съответното населено място, така и поради исторически наложилата се динамика в местоживеенето на семействата и липсата на актуално и центрирано по темата изследване.

Най-голям, като компактно етническо малцинство, е ромският квартал „Надежда” в гр. Сливен. Данните за специфики на жителите на този квартал сочат, че приблизителният брой на населението в квартала е над 12 000 души, като по неофициални данни децата с увреждания са над 70, а възрастните с увреждания - над 165.

Като цяло за обособените квартали и махали с етнически малцинства-роми във всички населени места на общината е характерно сравнителното ниско ниво на развитие на инфраструктура и жилищна среда /липсваща или крайно неподдържана пътна мрежа, липсваща или недостатъчно развита и действаща канализация, енергийна мрежа и др./. В тези квартали и немалко от населените места в общината липсват детски градини. Има изградена ОДЗ в квартал „Надежда“ с капацитет 160 деца. Това обстоятелство и предвид специфичните проблеми в образованието на тези деца и ученици неминуемо водят до по-добра адаптация към училището. Обособените ромски квартали в селищата на общината са райони със структурна бедност и голям относителен дял на деца, семейства и хора в риск: трайно безработни с ниска степен на образование и професионална квалификация; непълнолетни майки; деца в риск от отпадане от училище; деца, настанени в институции; необразовани млади хора; многодетни и непълни семейства.

Акумулирането на икономически, образователни и етнокултурни рискови фактори оказва най-силно влияние, когато семейството живее в изолация в рамките на обособена компактна малцинствена група и изисква интегриран и многостранен подход за траен успех в решаването на проблемите.

В тези общности се възпроизвеждат и определени стереотипи (ранни бракове, ранна раждаемост, висока степен на миграция, липса на уседналост, комуникацията в семейството и общността се осъществява на език, различен от български). Всичко това често води до различни модели на социално изключване. Изготвените от Общинска администрация анализи на кварталите с предимно ромско население в населените места на общината, вкл. и на реализираното незаконно строителство, отчитат изключително високи нива във всички населени места: над 90 % от жилищата в кв. Надежда и кв. Комлука в гр. Сливен, както и обособени ромски махали в селата Чинтулово, Селиминово, Сотиря, Струпец, Злати войвода, Самуилово, Гергевец, Калояново, Младово са без всички необходими строителни книжа и документи.

Не по-малко тревожни са данните и за състоянието на сградите в обособените ромски квартали, както в посочените населени места, така и във всички останали на територията на общината с обособени ромски общности. Данните отчитат, че като цяло обитаваните сгради са вариращи от паянтови до 3-етажни масивни сгради, които като цяло са технически неиздържани. Повечето от сградите са водоснабдени и електрифицирани, разположени на отворени улици.

Обособените ромски квартали в гр. Сливен са в регулация, с ПУП, който, като цяло, не се прилага при непрекъснатия процес на изграждане на нови жилищни постройки. Подобно е положението и в други населени места на общината.

В селата Чинтулово, Селиминово, Струпец, Злати Войвода, Тополчане, Гергевец, Калояново и др. обособените ромски махали заемат терени в регулация и извън регулация.

Предстои процедура по преотреждане за жилищни нужди и включване в регулационните граници на населените места. Такава е извършена за с. Чинтулово и с. Самуилово.

Със средства от бюджета на Община Сливен в годините са извършени редица подобрения на съществуваща и изграждане на нова техническа инфраструктура за квартали с компактно ромско население.

Период	Дейност	Вложени средства
2009	ПУП кв. 17 кв. „Комлука“ - Сливен	1500.00- направено
2010	ПУП кв. 45 кв. „Комлука“ - Сливен	2200.00 -направено
2010	ПУП кв. 48 кв. „Комлука“ - Сливен	1800.00 -направено
2010	ПУП кв. 49 кв. „Комлука“ - Сливен	2400.00 -направено
2009	ПУП кв. 52 кв. „Комлука“ - Сливен	5500.00 -направено
2011	ПУП кв. 46 кв. „Комлука“ - Сливен	3700.00 -направено
2011	ПУП кв. 95 кв. „Комлука“ - Сливен	5700.00 -направено
2011	Оцифряване регулацията на кв. „Надежда“	4860.00 -направено
2016	Изграждане на ОДЗ кв. “Надежда“	1.500.000- направено
2017 - 2022	Включване на земеделски терен в регулация на с.Чинтулово и с. Самуилово	направено
След 2022	Изработване на нови и изменения на действащи подробни устройствени планове с.Жельо Войвода, с.Струпец, с.Мечкарево.	предстои
След 2022	Изработване на нови и изменения на действащи подробни устройствени планове на части от селата Гергевец, Трапоклово, Глушник и Калояново.	предстои

Съобразно съществуващите ресурси и в унисон с политиката на Община Сливен за реализиране на необходимите действия за решаване проблемите на кварталите с преобладаващо ромско население на територията на общината продължава процеса на изготвяне на актуални анализи и планиране на конкретни дейности, насочени към изпълнение на приоритета.

5. ПРИОРИТЕТ ЗАЕТОСТ

По информация на Дирекции „Бюро по труда“ през периода януари – август 2021 г. средномесечният брой на регистрираните безработни лица, които са се самоопределили с етнос „ромска“ в област Сливен е 3 108 души, като те представляват 43.5% от общия брой безработни, регистрирани в дирекциите „Бюро по труда“ в областта – 7 144 души.

Брой регистрирани безработни лица от община Сливен - общо и безработни, самоопределили се с етнос „ромска“

Различна е ситуацията в отделните общини. Естествено като абсолютна стойност най-голям е броят на регистрираните лица от ромски произход в община Сливен. Относителният дял на регистрираните роми спрямо всички регистрирани безработни лица е най-голям в община Твърдица и достига 69.0%, а най-нисък е в община Нова Загора и е 8.8%.

Средномесечният брой през периода януари – август 2021 г. на безработните младежи до 29 г. от ромски произход е 530 души, което съставлява 17.1% от всички регистрирани роми в областта, при 13.3% младежка безработица в областта или 948 души. Делът на безработните младежи от ромски произход спрямо всички регистрирани безработни младежи е 55.9%.

Анализите на безработицата показват, че в **образователната структура на безработните** в област Сливен преобладават лицата с основно и по-ниско образование и без професионална квалификация, а липсата на образование и професия, както и ниската квалификация, са бариери пред заетостта.

През периода януари – август 2021 г. средномесечният брой на безработните лица с основно и по-ниско образование е 4 955 души и представляват 69.4% от безработните в областта. По информация на дирекциите „Бюро по труда” 94.4% от регистрираните лица от ромски произход са с основно и по-ниско образование, което ги поставя в още по-неблагоприятно положение на пазара на труда.

Регистрирани безработни лица в Област Сливен по образование - общо и безработни, самоопределили се с етнос „ромска”

показатели	период	всичко БЛ	етнос "ромска"
висше образование	2018 г.	428	0
	2019 г.	391	1
	2020 г.	496	2
	I - VIII 2021 г.	375	2
средно образование	2018 г.	1957	127
	2019 г.	1898	169
	2020 г.	2409	232
	I - VIII 2021 г.	1815	172
основно и по-ниско	2018 г.	5647	3585
	2019 г.	5232	3176
	2020 г.	5696	3319
	I - VIII 2021 г.	4955	2933

Продължава тенденцията от предходните години регистрираните лица, самоопределили се с етнос „ромска” предимно да се устройват на работа най-вече на първичния пазар на труда.

Брой включени в заетост лица от Област Сливен и безработни, самоопределили се с етнос „ромска”

показатели	период	всичко БЛ	етнос "ромска"
постъпили на работа общо	2018 г.	6307	1936
	2019 г.	5138	1430
	2020 г.	5248	1100
	I - VIII 2021 г.	3620	790
първичен пазар	2018 г.	4727	1448
	2019 г.	4371	1257
	2020 г.	4379	962
	I - VIII 2021 г.	2552	590
програми за заетост	2018 г.	314	58
	2019 г.	369	85
	2020 г.	404	66
	I - VIII 2021 г.	192	48
мерки за насърчаване	2018 г.	112	19
	2019 г.	103	24
	2020 г.	138	31
	I - VIII 2021 г.	66	25
проекти на ОП РЧР	2018 г.	1154	411
	2019 г.	295	64
	2020 г.	327	41
	I - VIII 2021 г.	810	127

Според експерти от Дирекция „Бюро по труда“, голяма част от регистрираните в бюрата по труда лица от ромски произход са обезсърчени. Дълготрайната безработица често води до демотивация при търсене на заетост и безработните лица стават част от системата на социално подпомагане.

6. ВЪРХОВЕНСТВО НА ЗАКОНА И НЕДИСКРИМИНАЦИЯ

По данни от последното преброяване през 2011 г. като роми на територията на Община Сливен са се самоопределили 9837 души и като цяло по отношение на тази общност се наблюдава етническа търпимост и толерантност. Въпреки това, поради нарастващата численост на ромското население и традиционно наложилото се живеене в компактни обособени общности, водещо до своеобразна изолация, през последните години се засилват негативните тенденции срещу тази общност. Основните проблеми не са рязко отличими от проблемите на ромите като цяло в страната, а именно: безработица, ниска степен на образование, липса на жилища. Независимо от отчитаната търпимост и толерантност сред населението все още за много хора ромите са олицетворение на мръсотията, кражбата, лъжата. Свидетели сме как в публичното пространство и особено в социалните мрежи се увеличават коментарите с отрицателен заряд срещу тях. Според извършваните изследвания значителен е процентът на хората, които смятат, че не е

справедливо едни да работят и да плащат данъци, а ромите да ползват различни социални привилегии, да живеят незаконно върху чужди имоти, да не плащат в съответната цялост данъци, ток, вода или други консумативи. Отчитаните нагласи са явна предпоставка за нарастване на социалното напрежение, особено в условията на икономическа и здравна криза и намаляване доходите на населението като цяло.

Липсва официална статистика на национално ниво колко са случаите на дискриминация срещу роми и извършени престъпления срещу тях породени от омраза. Събирането на данни относно този проблем е ограничено. Съществува оскъдна информация, събирана предимно от неправителствени организации, правозащитни организации и социологически агенции. Това обстоятелство от своя страна пречи да се изработи по-адекватна оценка на актуалното положение.

В периода 2015 – 2020 г. Комисията за защита от дискриминация (КЗД) – регионален офис Сливен е работила по 8 преписки във връзка с дискриминация по признак етническа принадлежност, като шест от всички преписки са по жалби срещу различни медии във връзка с техни публикации или репортажи. Една от преписките е прекратена поради неотстраняване на нередностите в срок, други две са приключени след постигнато споразумение между страните, а в останалите - с решение на КЗД.

Много е голям броят на гражданите от ромски произход, които за същия период са потърсили консултация в регионалния офис на КЗД, но при много от тях етническата принадлежност не е в основата на неравното третиране, на което са били подложени. Освен това при регистриране на случаите е недопустимо делене на гражданите по етническа или друга принадлежност, затова няма как да се даде точна информация за броя консултирани за същия период роми. Може обаче да се проследи самият признак етническа принадлежност. За периода 2015-2020 г. броят на гражданите, оплакали се в регионалния офис на КЗД или по време на изнесените приемни в общините от неравно третиране по повод етническата им принадлежност е 77. Сигналите на хората са свързани с различни проблеми от дискриминационен характер: отказ да бъдат обслужени в заведения или търговски обекти, недопускане в плувен басейн, грубо отношение от страна на служители от държавната или общинска администрация, отказано направление или преглед от лекари, отказ за наемане на работа, тормоз от работодател с цел жалвацият се да бъде принуден да напусне, неправомерно освобождаване от работа, в това число и на бременна жена, физически тормоз, сформирани на изцяло ромски паралелки в училищата, отказ на общините или кметствата за решаване на инфраструктурни и социални проблеми на хората от ромските квартали, отказ за регистриране на банкова сметка на сдружение на етническа основа, обиди на етническа основа заради наложена глоба, ограничаване изходите на два квартала с компактно ромско население заради концентрация на заболели от COVID-19. Много са сигналите за насаждане на етническа омраза чрез ТВ предавания или публикации в различни медии и информационни сайтове.

Много от жалващите се идват с проблеми извън компетенцията на КЗД, други биват консултирани най-общо във връзка с условията за образуване на производство, сроковете и процедурите по образуване на преписки по подадени от тях жалби. В голяма част от случаите обаче, когато са потърсили консултация от КЗД, не се стига до подаване на жалба поради различни причини - липса на реално основание за неравно третиране или погрешно тълкуване на понятието дискриминация, отказ на самите граждани да подадат жалба поради страх от последствията, недоверие в институциите или желание проблемът им да се реши на момента, което съгласно правилата за производство е невъзможно. Понякога гражданите отказват да подадат жалба, като разберат, че правилата за производство в КЗД не предвиждат изплащане на парично обезщетение на жертвата на дискриминация, а само прекратяване на дискриминационната практика и глоба или имуществена санкция на извършителите, както и задължителни предписания към висшестоящите органи за промени в нормативната база. При част от подадените жалби не

се е стигнало до образуването на производство поради наличие на несъответствие с условията за образуване на такова или неотстраняване в определения срок на непълноти и несъответствия по жалбата.

От друга страна все още е слаба информираността сред населението от ромски произход за възможностите за защита правата на гражданите срещу проява на дискриминация, които дава КЗД. Затова, наред с консултирането на граждани, станали жертва на неравно третиране, голяма част от дейността на регионалния офис е насочена в посока повишаване на информираността и превенция срещу прояви на дискриминация. Това намира израз в многобройни информационни, дискуссионни срещи, презентации и ежеседмични изнесени приемни с представители на различни институции, училища, неправителствени организации и т.н., на които се разясняват функциите и правомощията на Комисията за защита от дискриминация и възможностите за защита на жертвите на дискриминация, които дава приложението на Закона за защита от дискриминация. Поясняват се реда и условията за подаване на жалба и самата процедура по производство в КЗД. За периода 2015 - 2020 г. в регион Сливен са проведени много такива информационни и дискуссионни срещи и изнесени приемни по места съвместно с общините от областта, Фондация „Здравето на ромите” и Сдружение „Жажда за живот”, като специално място е обърнато на жените от ромската общност, с които са разисквани най-вече проблеми и казуси в здравеопазването. За съжаление обаче, не всички неправителствени организации проявяват същата активност в използване възможностите за информираност, които дава Регионалният офис на Комисията за защита от дискриминация.

През периода със съдействието на Регионалното управление на образованието - Сливен и училищните ръководства са проведени и много презентации в училища, включително и в населени места и квартали с компактно ромско население. С голям интерес децата се запознават и дискутират по епизодите от учебния пакет „Уроци по толерантност”, който е по проекта на КЗД и Института по правата на човека – Дания „Училища без дискриминация” и обхваща проблеми на всички етноси.

Сред превантивната дейност на регионалното представителство на КЗД е участието в редица дискусии, кръгли маси, работни семинари, конференции и други обществени прояви по проблемите на ромите, организирани съвместно с неправителствени организации, Общините Сливен и Твърдица, Секретариата на НССЕИВ към МС. Беше проведена и среща на фокус-група по проекта на КЗД „Предотвратяване на дискриминацията и създаване на равни възможности“, както и семинари за представители на медиите на национално ниво.

От досегашната дейност на КЗД в областта, могат да се направят следните изводи:

- За да бъдат хората по-добре информирани относно механизма на защита, по реда на Закона за защита срещу дискриминация, е необходимо в бъдеще да се засили превантивната дейност за толерантност чрез системни обучения, съвместно с неправителствени ромски организации, представители на Регионалния инспекторат на образованието и директори на училища, за което е нужна и тяхната инициативност.

- Организираните ежеседмично открити приемни на регионалния представител на КЗД в общини и кметства от област Сливен, които са временно преустановени заради пандемията, трябва след възобновяването им да обхванат повече населени места с компактно ромско население.

- Трябва да продължат и обученията и семинарите с представители на медиите, с цел превенция на дискриминацията в техните предавания и публикации.

През 2020 г. в ОДМВР-Сливен са предоставени 9 полицейски закрили на деца в риск. Две от тях са на деца от ромски произход. Причината за предоставяне на полицейска закрила е за това, че децата са останали без надзор.

7. КУЛТУРА И МЕДИИ

На територията на област Сливен има множество НПО, които декларират дейности в сферата на етническите въпроси. В предмета им на дейност са популяризиране на ромската култура, подпомагане социалната интеграция на ромите, личностната им реализация, повишаване на здравната им култура, намаляване на престъпността, повишаване жизненото, физическото и образователното равнище на младежите в ромската общност и др.

На територията на област Сливен се провежда единственото по рода си събитие в България – „Дни на ромската култура“, организирано от Сдружение „Ромска академия за култура и образование“. Събитието представя автентичен ромски фолклор – музика, песни, танци, изкуство, театър и др. В рамките на „Дни на ромската култура“ изяви са имали национални и световно известни музиканти и изпълнители. През 2022 г. програмата „Музиката вместо улицата“ е финансирана от Община Сливен. В школата се обучават деца от бедни семейства от ромски етнос .

За насърчаване на културното многообразие и популяризиране на ромската култура, традиции, обичаи и творчество, е необходимо да се включат в културния календар на Община Сливен честването и отбелязването на традиционни ромски празници – Васий (Ромската нова година) с кулинарни изложби на традиционни ромски ястия; Хедерлези (Гергьовден); Бабинден; 8 април-Световен ден на ромите чрез ежегодно празнично шествие, концерти на открито; Издаване на Културен календар "Празниците на ромите", в който да се представят традиционните ромски празници, бележити дати, издаване на Книги, сборници за историята, културата, традициите, бит, език, занаяти, видни личности, фолклор и др., както и да се провеждат „Дни на ромската култура“ включващи концерти с участието на ромски ансамбли, гост-изпълнители, симфоничен оркестър, духов оркестър и др.; изложби, представящи Ромско изкуство и занаяти, конференции за ромска култура и идентичност; Национален поетичен конкурс на името на Усин Керим.

За пълноценното интегриране на ромската общност е необходимо съхраняване, развитие и популяризиране на специфичната етнокултура на ромите, като част от българската национална култура и създаване на условия за равен достъп на ромската общност до обществения и културен живот на различни нива. Необходимо е да се провеждат дейности за проучване, съхраняване и популяризиране на ромската култура и фолклор, чрез Издаване на Културен календар "Празниците на ромите", в който да се представят традиционните ромски празници, бележити дати; издаване на Книги, сборници за историята, културата, традициите, бит, език, занаяти, видни личности, фолклор, и др. Предложените мерки ще представят ролята на ромската култура, изкуство, фолклор и традиционни занаяти, за обогатяването на културното наследство и межкултурния диалог. Чрез културните събития на територията на област Сливен се създават предпоставки за позитивна промяна в нагласите на обществото към приноса на ромите за културно-историческото наследство на България и промяна на негативния медиен образ на ромите, повишават се възможностите на ромското население за лесна социална, културна и икономическа интеграция.

Непознаването на ромската култура: фолклор, история, традиции, бит, нрави силно затруднява интеграционните процеси на ромите в България. Негативният медиен образ, предразсъдъците по отношение на ромската култура и традиции, затрудняват реализирането на пазара на труда и участието на ромите в обществените процеси в страната и Европа. Голяма част от представителите на широката общественост свързват ромската култура единствено и само с нискокачествени аудио и видео продукти, които запълват медийното пространство и изкривяват културната наследственост. По този начин ширещата се псевдо-култура, съпроводена с липсата на автентични културни модели за подражание и приемственост сред младите роми води до асимилация на ромските

културни ценности. Засилва се антиромското говорене и расистки пропаганди в дигиталното пространство. Негативният медиен образ към ромите засилва степента на недоверие, незачитане на културната наследственост и създава предпоставки за културна асимилация на общността. За намаляване на социалната изолация, и улесняване на социалната и икономическа интеграция на ромското население, е необходимо да се покаже по един нов и модерен начин истинското лице на ромската култура, да се създадат условия за равни възможности на пазара на труда, да се повиши информираността на ромите и широката общественост.

За борба и противодействие на проявите на „език на омразата” в печатните и електронни медии и публичната администрация е нужно да се създаде ефективна комуникационна стратегия за промяна на негативните нагласи спрямо ромите, придружена от конкретен план за действие, с предвидено финансиране, както и ясни индикатори за мониторинг, както и да се повиши капацитета (вкл. чрез увеличаване броя на наличните служители и осигуряване на тяхното обучение) на Прокуратурата, полицейските управления, и други институции да разпознават и реагират ефективно на всички форми на антиромско говорене, да се насърчи етническото разнообразие в публичната администрация, включително чрез привличане на роми като важна част от процеса. Също така да се работи в тясна връзка с НПО за насърчаване, мотивиране на млади роми да продължат образованието в сферата на журналистиката; стимулиране на журналисти от ромски произход да работят в средствата за масова комуникация; да се създадат онлайн платформи за представяне и популяризиране на ромска култура, традиции, обичаи и творчество, добри практики и примери на успели роми; да се провеждат Кампании срещу расизма и антиромското говорене, както и обучения на теренни работници (вкл. медиатори, учители, социални и здравни работници, полицаи и др.) за ефективна работа в ромска общност.

Народните читалища са културни средища в населените места, съхраняващи традициите и обичаите. Издирват, изучават, съхраняват културно-историческото наследство и развиват фолклорното богатство. Акцент в работата им е развитието на любителското художествено творчество, пресъздаването на народните обичаи и обреди. Основна грижа на читалищното, особено в по-малките населени места, е и библиотечното обслужване. Вратите на читалищата и техните библиотеки са отворени за всички български граждани. Участието във формите на художествената самодейност в читалищата е според желанието и потребностите на гражданите, независимо от техния етнос.

Достъпът на гражданите от ромски произход до дейността на читалищата не е ограничен и всички, които имат желание, могат да се включват в нея. Едни ползват книжния фонд на библиотеките и техните компютърни зали, други участват в колективите за любителско творчество заедно с другите етноси, а трети са обособили свои колективи.

В община Сливен действат общо 54 читалища. От тях три са в квартали с компактно ромско население: едно в кв. „Комлука“ и две в кв. „Надежда“. По данни на Сдружение „Читалища“ – Сливен обособени ромски колективи в община Сливен има, освен в горепосочените читалища, още и в с. Злати войвода – за автентичен ромски фолклор и в с. Горно Александрово – за български народни танци. В част от оркестрите към други читалища участват музиканти от ромски произход – с. Тополчане, с. Гавраилово и с. Селиминово. Почти всяка година се поставя началото на танцов състав за български народни танци в читалищата в селата Селиминово и Крушаре, като се започва с голям ентузиазъм, който постепенно угасва.

В културния календар на Община Сливен присъстват множество и разнообразни прояви, свързани с културното многообразие – с международно, национално или местно значение. В част от събитията в календара участват деца и младежи от ромски произход.

Сред приоритетите в общинските планове за развитие са заложили мерки за насърчаване, поддържане и обогатяване на културните традиции, обичаи и фолклор.

Като цяло се налага изводът, че възрастното население от ромски произход все още не взема голямо участие в културния живот на общината. Не така стоят нещата с децата, които посещават детска градина и училище. Те са включени, наред с останалите деца и ученици във всички прояви, свързани с чествания на различните местни и национални празници. Тези дейности благоприятстват за по-пълното приобщаване на децата от ромски произход към читалищната дейност, както и за преодоляване на изолираността им в ромските квартали.

8. ПЛАНИРАНИ ДЕЙНОСТИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА ПЕРИОДА 2021 – 2023 г.

ПРИОРИТЕТ: ОБРАЗОВАНИЕ

Оперативна цел: Създаване на условия за качествено образование; образователна интеграция и интеркултурно образование; осигуряване на качествено образование в мултикултурна образователна среда

Подцели	Задачи	Дейности	Отговорни институции	Времеви и период	Източник на финансиране	Индикатори
Цел 1: Повишаване обхвата на децата и учениците в предучилищно и училищно образование; задържане на ромските деца и ученици в образователната система.						
1. Осигуряване на позитивни образователни условия за детско развитие в системата на образованието. Повишаване на образователното равнище на децата и учениците от етническите малцинства.	1.1. Осигуряване на позитивни образователни условия за ранно детско развитие в системата на предучилищното образование/ ранно детство и предучилищна възраст/	1.1.1 Обхващане в подготвителен клас на децата, които не владеят български език и нямат училищна готовност 1.1.2 Увеличаване броя на ромските деца в системата на предучилищно образование: подпомагане на социално слаби семейства чрез плащане на таксите им за детска ясла/ градина и др. 1.1.3 Въвеждане на длъжността „Образователен медиатор“ от ромски произход в ДГ	Община Сливен, РУО, НПО	2021-2023г.	Държавен бюджет Бюджет на училищата Донорски програми НПО	- Брой обхванати деца; - Обхванати деца в целодневни групи
	1.2. Осигуряване на	1.2.1 Въвеждане на	Община	2021-	Бюджет на	- Брой

	<p>позитивни образователни условия за детско развитие в системата на основно и средно образование</p>	<p>длъжността „образователен медиатор” от ромски произход в училищата 1.2.2. Осигуряване на редовна посещаемост и задържане в училищата, чрез изготвяне на програми за децата, застрашени от отпадане; осигуряване на транспорт до училищата 1.2.3. Осигуряване на учебни помагала и учебници за социално слабите ученици след 7 клас</p>	<p>Сливен, РУО, НПО</p>	<p>2023г.</p>	<p>училищата Структурни фондове Донорски програми НПО Общински бюджет</p>	<p>назначени; - Брой пътуващи ученици; - Брой осигурени помагала</p>
	<p>1.3. Въвеждане и развиване на разнообразни форми на интеркултурно образование, насочено към запазване и развитие на културната идентичност на етническите малцинства при деца и ученици</p>	<p>1.3.1. Включване на модул от знания за културата на етническите малцинства в „Час на класа”. Занимания по интереси, насочени към съхраняване и развиване на културната идентичност на децата и учениците от етническите малцинства и техните връстници. Създаване на клубове,</p>	<p>Община Сливен, РУО НПО</p>	<p>2021-2023г.</p>	<p>Държавен бюджет Бюджет на училищата Донорски програми НПО</p>	<p>- Въведен интеркултурен модул; - Реализирани дейности; - Сформирани клубове по интереси; - Сформирани етно-кътове в училищата</p>

		сформиране на групи по свободно избираема подготовка в областта на културата, фолклора и традициите на различните етноси (танци, изкуства, традиционни занаяти), проучвания, провеждани от учениците, свързани с културната им идентичност.				
2. Обхват, превенция на отпадане от училище	2.1. Осигуряване на обективни и надеждни инструменти в системата на предучилищното и училищното образование по проблемите на обхвата, преждевременното напускане и образователната адаптация	2.1.1. Установяване на основните фактори, водещи до непостъпване и преждеременно отпадане от училище, разработване и апробиране на програма за наблюдение на регионално и местно равнище 2.1.2. Съвместна работа по механизма за обхват и задържане на децата и учениците в училище 2.1.3. Интервенция за намаляване на отпадането на ромските деца от училище и въвеждане на комплекс от	Община Сливен, РУО, НПО, училища ДБТ	2021-2023г.	Структурни фондове Държавен бюджет Общински бюджет ОП МОН.	- Изготвен анализ; - Брой реализирани проекти; - Брой деца и ученици, върнати и задържани в образователната система.

		педагогически мерки, създаване на структури на ученическо самоуправление и активизиране на родителската общност, с цел превенция на ранното напускане на училище. Съхранение и приемственост на култура, бит, традиции и др.				
3. Гарантиране правото на равен достъп до качествено образование включително чрез интеграция на ромски деца и ученици в етнически смесени детски градини и училища	3.1. Създаване на необходимите нормативни гаранции за процеса на социално включване и приемане на деца и ученици от ромски произход в мултикултурни групи, класове и паралелки в условията на детската градина и училището	3.1.1. Изготвяне и реализиране на проекти, свързани с Плана за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства 3.1.2. Организиране на кампании за повишаване на осведомеността на родителите относно нуждата от интегрирано обучение 3.1.3. Пълноценно обхващане на деца в детски градини и училища, работа по механизъм за обхват и задържане	Община Сливен, РУО, НПО училища, Община Сливен, РУО, НПО, детски градини, училища	2021-2023г.	Структурни фондове Донорски програми Общински бюджет	- Брой реализирани информационни кампании; - Брой реализирани проекти

Цел 2. Взаимодействие с родителите относно възпитанието, развитието, образованието и отглеждането на децата, както и за сътрудничество с детската градина/училището. Съвместна работа с НПО, образователни медиатори и други специалисти с отношение и влияние върху образователните постижения на децата и учениците						
1. Приобщаване и приемане на родителите – роми към образователния процес и засилване на участието им в училищния живот	1.1. Повишаване на ангажимента на родителите, засилване на тяхното сътрудничество с училището и създаването на партньорства между ДГ, училища и родители	1.1.1. Привличане на родителите в училищния живот чрез създаване на обществени съвети, училищни настоятелства и включването им в съвместни мероприятия – екскурзии, концерти, спортни срещи 1.1.2. Изготвяне на програма за работа с родители в детските градини и училищата	Училища, РУО, Община Сливен, НПО	2021-2023 г.	Държавен бюджет Бюджет на училищата Донорски програми НПО	- Трайно привлечени родители; - Изготвена програма
	1.2. Осъществяване на теренна работа за повишаване на образователния, културен и социалния статус на местната ромска общност	1.2.1. Провеждане на образователни консултации и методическа подкрепа за формиране и развитие на родителски умения 1.2.2. Провеждане на мотивационни кампании за насърчаване на родителите за пълноценно включване в образователния процес	Училища, РУО, Община Сливен, НПО	2021-2023 г.	Държавен бюджет Бюджет на училищата Донорски програми НПО	- Брой реализирани информационни кампании; - Брой проведени тематични родителски срещи; - Трайно привлечени родители

		<p>1.2.3. Осигуряване на визуални материали за родители и ученици</p> <p>1.2.4. Провеждане на тематични родителски срещи, беседи, лекции с участие на експерти, видни роми, хора с професии, уважавани от общността</p> <p>1.2.5. Мобилно училище – предоставяне на образователни консултации и методическа подкрепа за формиране и развитие на родителски умения</p>				
2. Ограмотяване на неграмотни и малограмотни възрастни роми	<p>2.1. Провеждане на дейности за ограмотяване и обучение на неграмотни и слабограмотни лица от уязвими групи, които нямат завършен начален етап или завършен клас от прогимназиалния етап.</p>	<p>2.1.1. Развитие на проекти за преодоляване на неграмотността сред младежи</p> <p>2.1.2. Приложение на програми за професионална квалификация на младежите и трудова заетост, кариерно ориентиране</p> <p>2.1.3. Ограмотяване на възрастни роми.</p>	<p>Училища, РУО, Община Сливен, ДБТ НПО</p>	<p>2021-2023 г.</p>	<p>Държавен бюджет Бюджет на училищата Донорски програми НПО</p>	<p>Брой лица над 16-годишна възраст, участници в информационни кампании за ограмотяване и обучение</p>

ПРИОРИТЕТ: ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ

Оперативна цел: Осигуряване на достъп до качествени здравни услуги и превантивни програми

Подцели	Задачи	Дейности	Отговорни институции	Времеви период	Финансиране	Индикатори
Цел 1: Превантивни грижи за майчино и детско здравеопазване						
1.Намаляване на детската смъртност	1.1. Ранна регистрация на бременните/ включително и здравнонеосигурените /-наблюдение по време на бременността и своевременна хоспитализация на родилките	1.1.1. Активно съдействие от страна на медиаторите и базираните в общността НПО в усилията на личния лекар за обхващане на бременните до четвъртия месец на бременността с регистрация, консултации с лекар-специалист по акушерство и гинекология и своевременно постъпване в лечебно заведение за болнична помощ за раждане 1.1.2.Осъществяване на акушеро-гинекологични прегледи за здравнонеосигурени с мобилни кабинети в населени места с компактно ромско	Лични лекари, здравни медиатори, теренни работници, базирани в общностите НПО, РЗОК, Община Сливен	2021-2023г.	Донорски програми, ЕСФ, Общински бюджет, местни дарители, бизнес Държавен бюджет	-Брой обхванати бременни с преглед и консултация с гинеколог до четвъртия месец на бременността и своевременна хоспитализация на родилките при минимум 75 на сто от родилите жени; -% обхванати здравнонеосигурени бременни до 3 месец,към брой родили; -Брой проведени прегледи годишно с мобилните кабинети в Сливенска община;

		население. Предоставяне контрацептивни средства на желаещи лица, принадлежащи към групата на социално слабите				-Годишен анализ на брой, честота на открити заболявания и дадени препоръки към пациента от мед. специалисти
	1.2. Превенция на нежелана бременност и профилактика на вродени аномалии и наследствени заболявания	1.2.1. Провеждане на интерактивни беседи и др.аудио- визуални интервенции с подрастващи и млади хора и с техните родители за начините за предпазване от нежелана и ранна бременност, за опасностите, които крие ранната бременност за майката и бебето, за риска от раждане на деца с вродени аномалии и наследствени болести и начините за профилактиране 1.2.2. Създаване и функциониране на Общинска програма за подкрепа на социално слаби семейства при грижа	РЗИ, базирани в общността НПО, здравни медиатори, теренни работници лични лекари, Община Сливен, Националната генетична лаборатория	2021 – 2023г. продължа ване през следващ планов период	Държавен бюджет, ЕСФ, донорски програми, Общински бюджет, местни дарители, бизнес среди, Национална програма за редки болести	-Брой проведени беседи годишно по посочените теми; -Брой осъществени аудио- визуални интервенции в населени места в Сл. Общ. ; -Намаляване с 10 % на нежеланите и ранни бременности сред целевите групи; -Постигната нетолерантност към изоставянето на деца 0-3 г. и ранните

		<p>за деца от 0 до 3 г. Превенция на изоставянето. 1.2.3. Провеждане на дородова диагностика на бременни жени в риск 1.2.4. Организиране на мобилни социално – здравни каравани и консултативни кабинети в населени места, квартали и махали с предимно ромско население по въпросите на сексуалното и репродуктивното здраве, социално – административна помощ, семейното планиране, начините за предпазване от сексуално предавани инфекции 1.2.5. Създаване на програма по семейно планиране, адаптирана и достъпна за жени в уязвимо положение, която да включва безплатни гинекологични прегледи, лабораторни</p>				<p>раждания; -Обучени годишно по 6 общностни обучители/съветници, 45 момичета -10 - 12 г.;45 родителя и 15 жени – 35 -45 г по определена програма -Намаляване с по 10 % годишно на ранните раждания и изоставянето на деца; -Увеличаване обхвата на ваксинациите на деца до 17 г. с по 10% годишно; - Обхващане на минимум 75 на сто от бременните жени в риск с дородова диагностика; -Променено поведение на семейните двойки с установени</p>
--	--	--	--	--	--	---

		<p>изследвания и безплатен метод на контрацепция.</p>				<p>рискове; -Брой разкрити и функциониращ и консулта- тивни мобилни кабинета и каравана на социално- здравинте услуги в населени места в сливенска община по определен график; -Регистрирано 10 % намаляване на здравносоциал ните рискове чрез периодично анкетиране по определена методика; -20 жени/месец, участващи в програмата по семеино планиране (гинекологичен преглед, лабораторни изследвания и метод на контрацепция)</p>
--	--	---	--	--	--	--

<p>2.Подобряване на здравната помощ за новородените и децата в предучилищна възраст</p>	<p>2.1. Повишаване на обхвата с имунизации по Националния имунизационен календар на новородените и децата до 7-годишна възраст</p>	<p>2.1.1. Провеждане интерактивни беседи и други аудио-визуални интервенции с младите майки за значението на имунизациите и мотивирането им за редовното им прилагане, съгласно Националния имунизационен календар. 2.1.2. Създаване и функциониране на Общностни съвети за нулев брой неваксинирани деца от ромски компактно населени квартали с жители над 1000 в Сливенска община. 2.1.3. Разработване и приемане от ОбС на програма за оптимизация на ваксинациите в населени места с компактно малцинствено население повече от 1000 души. 2.1.4. Приемане и обезпечаване на план за действие към програмата.</p>	<p>РЗИ, здравни медиатори, теренни работници, НПО, мобилни кабинети, базирани в общността НПО,</p>	<p>2021-2023г.</p>	<p>Държавен бюджет, ЕСФ, Донорски програми, Общински бюджет, местни дарители</p>	<p>-Брой проведени интерактивни беседи и др. аудио-визуални интервенции годишно по посочените теми; -Увеличаване броя на ваксинираните с по 15 % годишно; -Разработена Програма; -Приета Програма от Общ.съвет; -Минимум 80 % покритие на подлежащите за ваксиниране до 18г.</p>
--	--	--	--	--------------------	--	--

	2.2. Редовно провеждане на профилактичните прегледи за съответната възрастова група	2.2.1. Провеждане на профилактични прегледи с мобилни педиатрични кабинети в квартали и населени места от Сливенска Община с преобладаващо ромско население	Консорциуми - РЗИ, лечебни заведения, здравни медиатори ,Община Сливен, НПО.	2021-2023г.	Държавен бюджет, ЕСФ, Донорски програми, Общински бюджет	- Брой проведени прегледи; - Изготвен анализ за резултатите; - Проведено обществено обсъждане на анализа
3.Подобряване на профилактичните дейности сред ромското население	3.1. Повишаване обхвата на ромското население с имунизации по Националния имунизационен календар	3.1.1. Провеждане на аудио-визуални продукти и разяснителни кампании за необходимостта от ваксиниране на населението със задължителните имунизации по НИК	РЗИ, лични лекари, здравни медиатори, базирани в общността НПО	2021-2023г.	Държавен бюджет, ЕСФ, Донорски програми	- Проведени минимум 48 кампании годишно; - Извършено проучване за ефектите
	3.2. По-пълно обхващане на ромското население с профилактични прегледи	3.2.1. Провеждане на ранна диагностика и скринингови изследвания с мобилни мамографи за превенция на рака на млечната жлеза	Консорциуми РЗИ, НПО, мобилни екипи, лични лекари, здравни медиатори, теренни работници	2021-2023г.	Държавен бюджет, ЕСФ, Донорски програми, местни дарители	-Брой проведени прегледи годишно с мобилни мамографи; -Брой направени цитонамазки на жени от 16 до 45 г- възраст
	3.3. Превенция и контрол на ХИВ, туберкулоза и сексуално предавани инфекции сред уязвимите ромски	3.3.1. Изграждане на капацитет и работа в общността за превенция и контрол на ХИВ чрез услуги по консултиране и	НПО, РЗИ, КАБКИС, лечебни заведения, НПО базирани в	2021-2023г.	Държавен бюджет, - Здравно-Социални Центрове, ЕСФ, Донорски	- Брой лица от ромска общност, обхванати със скрининг за риска от

	<p>общности</p>	<p>насочване за анонимно и безплатно изследване за ХИВ и сексуално предавани инфекции; обучение; работа на терен; здравно-социални центрове в ромска общност; мобилни медицински кабинети</p> <p>3.3.2. Дейности по подобряване контрола на туберкулозата сред ромска общност чрез провеждане на скрининг за риска, придружаване и изследване за туберкулоза; подкрепа в процеса на лечение на болните от туберкулоза</p>	<p>общността, Община.</p>		<p>програми, общински бюджет, местни дарители, бизнес среди, НП за превенция и контрол на туберкулозата; Програма VUL-607-G02-T „Подобряване на контрола на туберкулозата в България”, Програма VUL-809-G03-T „Укрепване на националната програма по туберкулоза в България”, финансирани от Глобалния фонд за борба срещу СПИН, туберкулоза и малария, ЕСФ, Донорски програми, Общински бюджет</p>	<p>туберкулоза; - Брой и процент лица от ромска общност, обхванати със скрининг за риска от туберкулоза, които получават медицински преглед чрез микроскопско изследване, рентгенологичен преглед и туберкулинов кожен тест; - Брой пациенти с туберкулоза от ромска общност с директно наблюдавано лечение в продължителната фаза или с латентна туберкулозна инфекция, които получават подкрепа от ключови сътрудници</p>
--	-----------------	---	---------------------------	--	---	--

Цел 2: Включване на квалифицирани роми в здравни програми и развиване на медиаторството

<p>4. Подобряване достъпа до здравни услуги</p>	<p>4.1. Доближаване на практиките за първична и специализирана помощ до кварталите, населени предимно с ромско население</p>	<p>4.1.1. Подкрепа за функционирането на амбулатории за първична медицинска помощ в квартали, населени предимно с ромско население, съфинансирани от общините и с мобилна техника</p>	<p>РЗОК, община Сливен, базирани в общността НПО, здравни медиатори и теренни работници</p>	<p>2021-2023г.</p>	<p>Държавен бюджет, ЕСФ, Донорски програми, Общински бюджет</p>	<p>-Проведени профилактични прегледи и изследвания в населени места; - Устойчиво развитие на практики в самите компактни ромски квартали</p>
	<p>4.2. Обучение на нови здравни медиатори и тяхната реализация</p>	<p>4.2.1.Идентифициране на населени места, в които има нужда от здравни медиатори и избор на подходящи хора 4.2.2. Подготовка на медиаторите в медицински колежи</p>	<p>РЗИ, община, НПО, Националната мрежа на здравните медиатори, МЗ, медицински колежи</p>	<p>2021-2023г.</p>	<p>ЕСФ, Донорски програми, Общински бюджет, Държавен бюджет</p>	<p>-Разширена мрежа от здравни медиатори, с включване на минимум 2 нови населени места годишно; -Минимум 2 нови медиатори годишно, завършили успешно подготовката си; -Ежегодни проучвания по населени места със здравни медиатори</p>

						относно намаляване на здравно-соц.рискове в общността
	4.3. Увеличаване броя на лекарите и медицинските специалисти от ромски произход, работещи в населени места с компактно ромско население	4.3.1. Целево подготвяне на младежи от ромски произход за кандидатстване в медицински университети и колежи	МЗ, медицински университети и колежи, НПО базирани в общността	2021-2023г.	Държавен бюджет, ЕСФ, Донорски програми, местни дарители, бизнес среди	Подготовка на минимум 8 кандидат-студенти годишно от община Сливен

Цел 3: Повишаване на здравните знания и осигуряване на достъп до здравна информация

5. Повишаване на здравните знания и информираността на ромското население	5.1. Обучение на ромското население за предпазване от най-честите заболявания	5.1.1. Увеличаване на здравните предавания по радиото и телевизията, скечове, улични и на закрито спектакли с предимно профилактична насоченост и по въпросите на здравето осигуряване 5.1.2. Въвеждане на интерактивни сесии по здравно и сексуално образование в училищата с предимно ромско	МЗ, РЗИ в сътрудничество с НПО, регионални медии, местни кметства	2021-2023г.	Държавен бюджет, ЕСФ, Донорски програми, местни дарители, бизнес среди, Общински бюджет	- Брой проведени радио- и телевизионни предавания годишно с профилактична насоченост; - Брой спектакли в насел.места годишно; -Брой проведени интерактивни сесии в училища; - Годишни проучвания за измерване на
--	---	---	---	-------------	---	---

		население като част от задължителната учебна програма 5.1.3. Стимулиране създаването на извънкласни форми на здравно образование за ромските деца – клубове, спортни секции и др.				нагласи и променено поведение на децата; -Брой създадени клубове и спортни секции в населените места; -Годишни проучвания за измерване на нагласи и променено поведение на децата
--	--	---	--	--	--	---

Цел 4: Преодоляване на културните бариери в общуването и всякакви форми на дискриминационни нагласи

6.Подобряване на здравното обслужване	6.1. Обучаване на здравни специалисти за ефективна работа в мултиетническа среда	6.1.1. Включване на модул за обучение на студенти в медицинския филиал за работа с етнически общности и в мултикултурна среда	Медицински колеж, базирани в общността ромски НПО, РЗИ	2021-2023г.	Държавен бюджет, ЕСФ, Донорски програми, ВУЗ	Включен модул в програмата на студенти от медицински колеж
--	--	---	--	-------------	--	--

Цел 5: Разширяване обхвата на здравноосигурените лица в неравностойно положение, принадлежащи към етнически малцинства

7.Подобряване на здравното образование	7.1. Обучение на лица от ромската общност за техните задължения и права като пациенти чрез	7.1.1. Интерактивно обучение на лица от ромска общност за здравноосигурителните им права и	Базирани в общността НПО, здравни медиатори, лични лекари,	2021-2023г.	Държавен бюджет, ЕСФ, Донорски програми, Общински	- Брой проведени беседи; - Брой проведени
---	--	--	--	-------------	---	--

	скечове, пиеси и др. интерактивни методи	задължения и за правата им като пациенти чрез скечове, пиеси и др. методи, с участието на обучаваните	РЗИ		бюджет	обучителни събития в - населени места на общината; - Брой проучвания за променени нагласи и поведение
--	--	---	-----	--	--------	---

Цел 6. Повишаване на здравните знания и осигуряване на достъп до здравна информация. Мониторинг на здравния статус

8.Привеждане в експлоатация на Центъра за доболнично здравно обслужване, открит през 2018г. в квартал „Надежда“	8.1.Улесняване достъпа до първично здравно обслужване	8.1.1. Прилагане на политики на репродуктивно майчинско здравеопазване и семейно планиране и психо-социално състояние.	Община Сливен, НПО, базирани в общността	2021-2023г.	ЕСФ, Донорски програми, Общински бюджет, Българо – Швейцарска програма.	Три редовно функциониращ и кабинета – с личен лекар, акушер-гинеколог и психолог.
--	---	--	--	-------------	---	---

Цел 7.Намаляване на социално икономическите последици от разпространението на кучешката тения

9.Създаване на Програма за Намаляване на социално икономическите последици от разпространението на кучешката тения в Община Сливен.	9.1.Подготовка, консултации относно разписването на Програмата и финансовите мерки към нея от Общински съвет Сливен.	9.1.1.Работа на терен 9.1.2.Консултиране 9.1.3.Интерактивни профилактични дейности 9.1.4.Серологично изследване 9.1.5.Обхват на безстопанствените кучета и регулярно обезпаразитяване	Община Сливен, НПО, базирани в общността	2021-2023г.	ЕСФ, Донорски програми, Общински бюджет, Българо – Швейцарска програма.	Приета от Общински съвет Програма и мерки за финансиране от донори, бизнес.
--	--	---	--	-------------	---	---

Цел 8.Превенция на насилието и подобряване на психичното здраве, чрез подсилване на индивидуалните и колективни възможности за действие.						
10.Превенция на насилие (домашно, сексуално, основано на пола). Подсилване взаимодействието между институциите.	10.1.Подобряване на консултирането относно домашното насилие.	10.1.1. Провеждане на обучения на учители и педагози, с цел разпознаване белезите и сигналите на насилие у децата. 10.1.2. Провеждане на психосоциални дейности в социокултурния център към ОДЗ „Надежда“, насочени към деца, младежи и жени.	Община Сливен, НПО, базирани в общността, училища, детски градини, МВР, ДСП-ОЗД	2021-2023г.	ЕСФ, Донорски програми, държавен бюджет, Общински бюджет.	-Брой проведени обучения и обхванати учители и педагози – едно обучение на година с поне 10 участници всяко; -Брой проведени дейности и занятия и брой обхванати деца, младежи и жени – 30 души/месец, участващи в 5 дейности/месец

ПРИОРИТЕТ: ЖИЛИЩНИ УСЛОВИЯ

Оперативна цел: Подобряване на жилищните условия, включително и на прилежащата техническа инфраструктура

Подцели	Задачи	Дейности	Отговорна институция	Време и период	Финансиране	Индикатори
1. Подобряване на жилищните условия, включително и на	1.1.Подобряване на жилищните условия в квартали с	1.1.1 Оценка на нуждите от подобряване	Община Сливен	2021-2023г.	Донорски програми, ЕСФ,	- Извършена оценка на нуждите;

прилежащата техническа инфраструктура	компактно ромско население на територията на общината	състоянието на ромските квартали по отношение на инженерната инфраструктура 1.1.2 Разработване на общинска програма за подобряване на жилищните условия в квартали с компактно ромско население			ОП, Общински бюджет	- Разработена общинска програма
	1.2. Отреждане на нови територии за жилищно строителство с възможности за деконцентриране на компактните и обособени ромски квартали	1.2.1.Идентифициране на подходящи терени	Община Сливен	2021-2023г.	Общински бюджети	Брой терени
	1.3. Създаване на кадастрални карти и кадастрални регистри на територии, включващи зони с компактно ромско население	1.3.1. Изработване на специализирани карти	Община Сливен	2021-2023г. с продължаване в следващ планов период	Донорски програми, ОП.	Площ (в ха) на създадени специализирани карти
	1.4. Актуализация /изработване на подробни устройствени планове на съществуващи и новоотредени терени	1.4.1. Актуализация на подробни устройствени планове на съществуващи терени 1.4.2. Изработване на подробни устройствени планове на новоотредени	Община Сливен	2021-2023г. с продължаване в следващ планов период	Донорски програми, ОП, Общински бюджет	- Площ (в ха) на актуализирани подробни устройствени планове; - Площ (в ха) на изработени нови подробни устройствени

		терени				планове
	1.5. Проектиране и изграждане на техническа инфраструктура	1.5.1. Проектиране на техническа инфраструктура -водоснабдяване -канализация -улична мрежа -благоустрояване 1.5.2. Изграждане на обекти от техническата инфраструктура	Община Сливен	2021-2023г. с продължаване в следващ планов период	Държавен бюджет, Донорски програми, Оперативни програми и др. Общински бюджет	- Брой изработени инвестиционни проекти
	1.6. Изграждане на социални жилища	1.6.1. Проучване на терени в населени места за изграждане на нови социални жилища	Община Сливен, МРРБ	2021-2023г.	Държавен бюджет, донорски програми, ОП и др., Общински бюджет	-Извършено изследване и осигурени терени; - Изградена инфраструктура
	1.7. Осигуряване на алтернативно жилищно настаняване в случай на принудително изваждане на уязвими ромски семейства от домовете, които обитават	1.7.1. Осигуряване на алтернативно жилищно настаняване, в случай на принудително изваждане на уязвими ромски семейства от домовете, които обитават	Община Сливен	2021-2023г.	Държавен бюджет, Донорски програми, ОП и др. Общински бюджет	- Брой настанени домакинства и семейства
	1.8. Реконструкция на обекти на социалната инфраструктура за целите на образованието, културата и др.	1.8.1. Реконструкция на обекти на образователната инфраструктура 1.8.2. Реконструкция на обекти на културната инфраструктура	Община Сливен	2021-2023 г.	Държавен бюджет, Донорски програми, ОП и др. Общински бюджет	- Брой проекти; - Брой реконструирани обекти; - Брой ползватели

1.8.3. Реконструкция на обекти на социалната инфраструктура

ПРИОРИТЕТ: ЗАЕТОСТ

Оперативна цел: Подобряване на достъпа на ромите до пазара на труда и повишаване на дела на зетите сред тях

Подцели	Задачи	Дейности	Отговорна институция	Времеви период	Финансиране	Индикатори
1. Осигуряване на достъп на ромите до пазара на труда и до различни инструменти и инициативи за самостоятелна заетост. Квалификация и преквалификация на безработни роми, както и на зети роми, в съответствие с професии, търсени на пазара на труда.	1.1.Повишаване на пригодността за заетост и квалификацията на безработни роми	1.1.1. Организиране на обучителни курсове за безработни лица: а) мотивация за активно търсене на работа; б) професионална ориентация; в)ограмотяване 1.2.1. Осигуряване на заетост чрез: а) Разработване и включване в проекти по ОПРЧР. б)Включване в програми и мерки от ЗНЗ. в) Насочване към СРМ на първичен пазар.	МТСП, АЗ, Общинска администрация, ДБТ, частни работодатели	2021-2023г.	Републикански бюджет, ОП, и други донорски програми и проекти	- Брой лица завършили обучителни курсове: а)мотивирани с подобрени умения за търсене на работа – 100; б)професионална ориентация и адаптация на пазара на труда – 140; в)ограмотяване - Брой лица с осигурена заетост:
	1.2. Осигуряване на заетост на ромите, търсещи работа	1.2.2.Обучаване на младежи в професионални	МТСП,АЗ,МОН, съвместно с	2021–2023г.	Републикански бюджет, ОП, други донорски	-Брой обучени младежи; - Брой

		умения чрез стажуване; 1.2.3.Стимулиране на икономическата инициатива сред хората от малцинствата за развиване на бизнес и производство;	община, училища		програми и проекти	включени лица и самонасти
2.Конкретни механизми за осигуряване на устойчива заетост на роми в активна трудова възраст заедно с представители на работодателите, синдикатите, общините и организациите на ромската общност	2.1.Подобряването на услугите, предлагани от институциите, за хората търсещи работа и работодателите да ги наемат.	2.1.1.Провеждане на курсове за обучение на служителите в бюрата по труда за придобиване на специфични умения за работа с представители на ромското население и други етнически малцинства. 2.1.2.Назначаване на представители на ромската общност в структурите на МТСП и АЗ в области, с преобладаващо ромско население.	МС, ДБТ МТСП, АЗ	2021-2023г.	Републикански бюджет, ОПР	- Брой на служителите от дирекция "Бюро по труда" (ДБТ), преминали обучителен курс за работа в мултиетническа среда; -Подобрени услуги в сферата на заетостта; -Брой назначени представители на ромската общност в структурите на МТСП и АЗ

ПРИОРИТЕТ: ВЪРХОВЕНСТВО НА ЗАКОНА И НЕДИСКРИМИНАЦИЯ

Оперативна цел: Гарантиране правата на гражданите, с акцент върху жените и децата, защита на обществения ред, недопускане и противодействие на проявите на нетолерантност и на езика на омразата

Подцели	Задачи	Дейности	Отговорна институция	Време и период	Финансиране	Индикатори
1. Подобряване на ефективността на работа на полицейски служители в мултиетническа среда при спазване на стандартите по правата на човека	1.1.Повишаване на квалификацията за ефективна дейност на полицейски служители в мултиетническа среда	1.1.1 Запознаване и разясняване на Наредбата за обществения ред на територията на Община Сливен сред ромското население. Запознаване и разясняване на Закона от защита срещу дискриминацията. 1.1.2. Превантивна работа на полицията и обществеността, съвместно планиране, работни срещи срещу разпространението на наркотици в кварталите със смесено население 1.1.3.Обучение по правата на човека и правата на децата в училище	Община Сливен и РПУ гр. Сливен, представителите на общността	2021-2023г.	Бюджет на МКБППМН	- Брой полицейски служители, обучени да работят в мултиетническа среда; - Брой беседи; - Брой работни срещи и лица участвали в тях; - Брой обучени лица; - Брой проведени обучения
2. Подобряване на ефективността на работа на МКБППМН по отношение на деца в мултиетническа среда	2.1. Усилване на дейността на МКБППМН чрез включване на представители на	2.1.1. Изработване, отпечатване и разпространение на брошура, включваща информация за	Община Сливен, МКБППМН РПУ Сливен,	2021-2023г.	Бюджет на МКБППМН	- Брой разпространени брошури по училищата от обществени

	общността или НПО в дейността.	<p>дискриминацията</p> <p>2.1.2. Разработване на програма с придружаваща презентация за толерантността и недискриминирането на различните от нас.</p> <p>2.1.3. Разработване на програма с придружаваща презентация за законите в Р България</p> <p>2.1.4. Работа с училища при подадени сигнали за случаи на дискриминация</p>				<p>възпитатели;</p> <p>-Брой изнесени презентации сред учениците от обществени възпитатели по изготвен график;</p> <p>-Брой регистрирани случаи</p>
--	--------------------------------	---	--	--	--	---

ПРИОРИТЕТ: КУЛТУРА И МЕДИИ

Оперативна цел: Създаване на условия за равен достъп на ромската общност до обществения културен живот.

Подцели	Задачи	Дейности	Отговорна институция	Време и период	Финансиране	Индикатори
Цел: Насърчаване на културното многообразие и популяризирането на ромската култура, традиции, обичаи и творчество. Развитие на любителско творчество сред ромската общност, като предпоставка за професионално развитие и реализация.						
1. Постигане на устойчивост в резултатите на културната интеграция	1.1. Разработване на раздел „културна интеграция” в плана за управление на Община Сливен и плана за развитие на община Сливен	1.1.1. Разработване и реализиране на програми за културна и социална интеграция на общинско ниво, като част от общински програми за развитие	Община Сливен, Читалищата НПО, библиотеки	2021 – 2023г.	Международни програми, ОП Бюджети на читалища, донорски програми Общински бюджет Държавен бюджет	Брой реализирани дейности

<p>2. Съхраняване, развитие и популяризиране на специфичната етнокултура на ромите, като част от българската национална култура и създаване на условия за равен достъп на ромската общност до обществения и културен живот на различни нива</p>	<p>2.1. Създаване на условия за неформално и самостоятелно учене чрез библиотеките</p>	<p>2.1.1. Насърчаване участието на читалищните библиотеки в реализирането на целите на Програма „Българските библиотеки – място за достъп до информация за всеки”, в кварталите и селата с преобладаващо и изцяло ромско население 2.1.2. Подпомагане процеса на усвояване на български език, утвърждаване на трайни навици за четене и учене чрез създаване в читалищата на неформални групи от деца и организиране на забавни и занимателни дейности и състезания</p>	<p>Община Сливен, Читалища, НПО, библиотеки</p>	<p>2021 – 2023г.</p>	<p>Международни програми, ОП, Бюджети на читалища, донорски програми, Общински бюджет, Държавен бюджет</p>	<p>- Брой обхванати библиотеки извън включени в програмата; - Брой създадени групи; -Проведени дейности</p>
	<p>2.2.Повишаване на възможностите за съхраняване на ромските традиции и култура, неформално образование и достъп до култура чрез читалищата</p>	<p>2.2.1. Подпомагане институционалното, материалното и техническо укрепване на читалищата в кварталите и селата с почти изцяло ромско население, като модерни центрове за</p>	<p>Община Сливен, Читалища, НПО</p>	<p>2021 – 2023г.</p>	<p>Международни програми, ОП, Бюджети на читалища, донорски програми, Общински бюджет, Държавен бюджет</p>	<p>- Брой подкрепени читалища по програми на Министерството на културата; - Брой подкрепени</p>

		<p>развитие на местната общност</p> <p>2.2.2. Привличане на даровити деца в читалищата със смесено и почти изцяло ромско население, чрез създаване и развитие на музикални школи и оркестри</p> <p>2.2.3. Привличане на деца и младежи в читалищата от кварталите и селата със смесено и почти изцяло ромско население, чрез включването им в работещи школи и колективи за ромски и български народни танци</p>				<p>читалища по програми за развитие на читалищното дело в общината</p>
	<p>2.3. Проучване, съхраняване и популяризиране на ромската култура и фолклор и развитие на любителското творчество</p>	<p>2.3.1. Популяризиране на ромската култура, чрез включване на културни събития в културния календар на Община Сливен - 8 април - Международен ден на ромите, Васий, Хедерлези, Дни на ромската култура и др.</p> <p>2.3.2. Честване и</p>	<p>Общината Читалищата НПО</p>	<p>2021 – 2023г.</p>	<p>Международни програми, ОП Бюджети на читалища, донорски програми Общински бюджет Държавен бюджет</p>	<p>- Брой създадени и работещи школи, оркестри, танцови колективи и др. форми; - Брой привлечени във формите деца; - Брой</p>

отбелязване на традиционни ромски празници –Васий (Ромската нова година) с кулинарни изложби на традиционни ромски ястия; Хедерлези (Гергьовден); Бабинден; 8 април- Световен ден на ромите чрез ежегодно празнично шествие, концерти на открито; издаване на книги, сборници за история, култура, традиции, бит, език, занаяти, видни личности, фолклор и др.

2.3.3. Провеждане на „Дни на ромската култура”, включващи концерти с участието на ромски ансамбли, гост-изпълнители, симфоничен оркестър, духов оркестър и др.; изложби, представящи Ромско изкуство и занаяти, конференции за ромска култура и идентичност

2.3.4. Провеждане на Национален поетичен конкурс на името на

културни събития, свързани с ромската култура, включени в културния календар на общината;
- Брой сформирани групи за автентичен фолклор;
-Брой участници в групите;
- Брой участия в регионални и национални фолклорни събори

		<p>Усин Керим.</p> <p>2.3.5. Издаване на Културен календар "Празниците на ромите", в който да се представят традиционните ромски празници, бележити дати</p> <p>2.3.6. Проучване и популяризиране на автентичния ромски фолклор, чрез привличане на възрастните – носители на фолклора в различни форми на читалищна дейност – сформирани на групи за автентичен фолклор и представянето им на регионални и национални фолклорни събори</p>				
	2.4. Подпомагане на млади ромски таланти.	<p>2.4.1. Издирване на млади ромски таланти и представянето им за стипендии по програмата на МК</p> <p>2.4.2. Подпомагане на млади ромски таланти чрез Наредбата на Община Сливен за</p>	Община Сливен, Читалища, НПО	2021 – 2023г.	международни програми за култура, ОП, бюджети на читалища, донорски програми, общински бюджет, държавен бюджет	<p>- Брой деца, получили стипендия по програмата на МК и подпомогнати по други програми;</p> <p>- Брой деца, получили</p>

		подпомагане на талантливите деца				стипендии по Наредбата
3. Читалището – обединяващ център за културна и социална интеграция на ромите в местната общност.	3.1. Подпомагане на процеса за културна интеграция и социализация на младите ромски семейства.	3.1.1. Създаване в читалищата на неформални групи и организиране на лектории за културна приемственост. 3.1.2. Насърчаване на читалищата за изготвяне и защита на проекти, насочени към усвояването на традиционни занаяти от младите роми. 3.1.3. Организиране на арт –работилници, базари на сувенири, изделия и предмети, изработени от участниците в тях и др.	Община Сливен, читалища НПО	2021 – 2023г.	международни програми за култура, ОП, бюджети на читалища, донорски програми, общински бюджет, държавен бюджет	- Брой обхванати ромски семейства; - Брой проведени лектории и практически занятия; - Брой реализирани проекти; - Брой обхванати в програмите роми; - Брой на организирани те събития; - Брой на привлечените деца и младежи

Цел: Представяне на ромската общност – проблеми, традиции, култура и съвременни достижения във всички сфери на обществения живот в печатните и електронни медии.

4. Противодействие на проявите на „език на омразата” в печатните и електронни медии.	4.1. Създаване на ефективна комуникационна стратегия за промяна на негативните нагласи спрямо ромите, придружена от конкретен план за	4.1.1.Изготвяне на антидискриминационен и антирасистки план за действие, с участието на основните заинтересовани страни – държавните институции,	Община Сливен, читалища, НПО	2021 – 2023г.	международни и програми за култура; ОП, Бюджети на читалища, донорски програми, общински	- Изготвени план за действие; - Брой обучени експерти, служители; - Брой включени роми в публичната администрация
---	---	--	------------------------------	---------------	--	---

	действие, с предвидено финансиране, както и ясни индикатори за мониторинг.	неправителствените организации и други, които да вземат участие както в подготовката, така и в прилагането на плана. 4.1.2.Повишаване на капацитета (вкл. чрез увеличаване броя на наличните служители и осигуряване на тяхното обучение) на Прокуратурата, полицейските управления и други институции да разпознават и реагират ефективно на всички форми на антиромско говорене. 4.1.3.Насърчаване на етническото разнообразие в публичната администрация, включително чрез привличане на роми като важна част от процеса.			бюджет, държавен бюджет	
	4.2. Подпомагане на проекти и програми, насочени към представяне на ромската общност	4.2.1.Насърчаване, мотивиране на млади роми да продължат образованието в	Община Сливен, НПО	2021 – 2023г.	международни и програми за култура; ОП Бюджети на	-Брой включени роми в средствата за масова комуникация; - Брой роми

	и предотвратяване на „езика на омраза“	<p>сферата на журналистиката;</p> <p>4.2.2. Насърчаване, мотивиране и стимулиране на журналисти от ромски произход да работят в средствата за масова комуникация.</p> <p>4.2.3. Създаване на онлайн платформи за представяне и популяризиране на ромска култура, традиции, обичаи и творчество, добри практики и примери на успели роми.</p> <p>4.2.4. Обучение на теренни работници (вкл. Медиатори, учители, социални и здравни работници, полицаи и др.) за ефективна работа в ромска общност;</p> <p>4.2.5. Кампании срещу расизма и антиромско говорене.</p>			<p>читалища, донорски програми, общински бюджет</p> <p>държавен бюджет</p>	<p>завършили специалност «журналистика» във ВУЗ;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Брой създадени онлайн платформи; - Брой обучени теренни работници; - Брой проведени кампании
--	--	---	--	--	--	---

9. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ РЕАЛИЗАЦИЯТА НА ОБЩИНСКИЯ ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

Изпълнението на настоящия План за действие следва да доведе до повишаване нивата на ефективни партньорства и сътрудничество на всички заинтересовани страни - местна власт, ромска общност, нестопански организации за реализиране и решаване на идентифицирани проблеми на хора и общности в уязвимо положение на територията на община Сливен. Същевременно изпълнението на Плана за действие ще създаде необходимите институционални предпоставки за предприемане на целенасочени действия и реализация на програми и политики, целящи пълноценното приобщаване на ромската и други общности в сходно положение, както и повишаване качеството на техния живот.

От друга страна, настоящият План за действие и неговото изпълнение концентрира значителен ресурс за изпълнение на планираните дейности, като е израз на политиката на общинското ръководство и неправителствения сектор за максималното му използване за постигане на планираните цели и дейности.

Чрез Планът за действие ще се създаде и необходимата институционална основа за планиране и реализиране на значителни ресурси за общината в следващия програмен период до 2030г., които ще допринесат за реалното изпълнение на планираните цели, мерки и дейности и като цяло ще повишат качеството на живот не само на идентифицирани уязвими общности, а и на общината като цяло.

В резултат от изпълнението на Плана за действие и към края на настоящия програмен период очакваме:

- Повишаване качеството на образование на децата от уязвимите групи;
- Създаване на необходимите условия за устойчивост на процесите на интеграция;
- Ограничаване на отпадналите от образователната система ученици с 20%;
- Увеличаване броя на завършилите основно и средно образование -10%
- Увеличаване на посещаемостта на учебни занятия от ученици, застрашени от отпадане, вкл. и от уязвими общности;
- Ограничаване нивата на неграмотност сред младите роми с 20%;
- Придобиване на професионални умения от 150 души;
- Намаляване на безработицата с минимум 3 %;
- Намаляване нивата на ранните раждания -30%
- Подобрен достъп на лица от етнически малцинства и др. до здравни и профилактични услуги;
- Отреждане на нови терени за строеж на жилища, детски и спортни площадки;
- Значително подобряване на инфраструктурата в обособените квартали;
- Съхранение и разпространение на културната идентичност;
- Повишаване на информираността на общността за политиките на ЕС, насочени към интеграционните процеси;

10. МОНИТОРИНГ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО

Оценката на изпълнението на Плана за действие ще се осъществява от Областен съвет за сътрудничество по етническите и интеграционните въпроси (ОССЕИВ) чрез мониторинг и прилагане на различни форми за наблюдение и оценка.

Мониторингът се осъществява чрез систематично събиране и анализиране на информация, както и съгласуване на мерките по плановия документ. Община Сливен ще включи заинтересованите

страни в осъществяването на оценката и наблюдението. На база тези функции основните методи на мониторинга са:

1. Отчитане на изпълнението на заложените дейности по приоритетите на плана в административен мониторингов доклад;
2. Формиране на коригиращи мерки, с оглед изпълнението на заложените дейности по приоритетите на плана;
3. ОССЕИВ координира и обобщава получената информация в доклада;
4. Докладът се представя за одобрение пред ОССЕИВ;
5. Докладът се приема от Областния съвет.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Планът за действие на Община Сливен за интегриране на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация 2021-2023г. е неразделна част от Областната стратегия за интегриране на ромите на област Сливен 2021-2030г. и се основава на приоритетите, формулирани в Националната стратегия на Република България за интегриране на ромите (2021-2030) и Плана за действие за изпълнение на Националната стратегия, като обхваща трети планов период.

Планът за действие е документ, концентриращ усилията на отговорни институции, неправителствения сектор и активни групи на местно ниво да планират и реализират конкретни цели и дейности, насочени към изпълнение на политиките за социална интеграция на ромите, както и на други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация на територията на община Сливен. Въз основа на дефинирани национални приоритети са планирани мерки и обединени ресурси за разрешаване на идентифицирани проблеми и удовлетворяване потребности на специфични уязвими групи от населението на общината.

За изпълнението на Плана за действие на Община Сливен за равенство, приобщаване и участие на ромите от съществено значение е сътрудничеството на всички пряко ангажирани институции на регионално и местно ниво с представители на неправителствени организации и на ромската общност.

Планът за действие на Община Сливен е отворен документ, който подлежи на допълване и актуализиране.